

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

15 mei 2009

VERSLAG VAN HET REKENHOF

over de huurovereenkomst Argexput

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Erik Matthijs**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Leo Pieters, Stefaan Sintobin,
mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch;
de heer Lode Ceysens, de dames Tinne Rombouts, Joke
Schauvliege, de heer Jan Verfaillie;
de heren Karlos Callens, Patrick De Klerck, Patrick
Lachaert;
de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim
Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, N.;
de heren Jos De Meyer, Erik Matthijs, Frans Peeters, Johan
Sauwens;
de dames Stern Demeulenaere, Hilde Eeckhout, Dominique
Guns;
de heren Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke, Jo Vermeulen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;
de heer Jan Peumans.

Zie:

40-A (2008-2009)

– Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

INHOUD

	Blz.
I. Verslag van het Rekenhof	4
1. Toelichting door het Rekenhof	4
2. Vragen en opmerkingen van de leden	8
II. Replik van het agentschap Waterwegen en Zeekanaal (W&Z).....	8
III. Bespreking	15
1. Vragen en opmerkingen van de leden	15
2. Slotbeschouwingen	25
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Presentatie door de vertegenwoordiger van het Rekenhof.....	29
Bijlage 2: Grafiek van W&Z over het verloop van de betaling met of zonder bijakte.....	41
Bijlage 3: Bijkomende antwoorden op vragen van de heer Rudi Daems.....	45

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 28 april 2009 het verslag van het Rekenhof over de huurovereenkomst Argexput (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 40-A/1*).

Met een brief van 10 juli 2008 vroeg het Vlaams Parlement het Rekenhof een audit uit te voeren naar het tussen het agentschap Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) en de nv Argex gesloten huurcontract houdende het storten van baggerspecie. Die brief was het gevolg van een motie die op 10 juli 2008 door de plenaire vergadering werd aangenomen (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1798/1*). Het verslag van het Rekenhof werd op 22 april 2009 bij het Vlaams Parlement ingediend.

I. VERSLAG VAN HET REKENHOF

1. Toelichting door het Rekenhof

Inleiding

De heer *Jan Debucquoy*, raadsheer van het Rekenhof, licht het verslag toe. De getoonde presentatie wordt als bijlage bij het verslag gevoegd (bijlage 1). De spreker zal de antwoorden toelichten op de vragen die op 17 juli 2008 door de voorzitter van de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed aan het Rekenhof werden overhandigd.

De heer Debucquoy stelt dat de tegensprekelijke procedure regelmatig is verlopen. De eventuele vertraging van het rapport is grotendeels aan het Rekenhof te wijten en de spreker biedt daarvoor zijn excuses aan.

Sinds de vragen van de commissie is er een nieuwe ontwikkeling. Er werd een tweede bijakte gesloten op 10 december 2008. Die verlengt de duur van het contract met vijf jaar. De betalingen blijven verspreid over vijftien jaar, maar het agentschap W&Z heeft nog vijf jaar extra tijd om de put te vullen, gelet op de vertraging van de vergunningen. Er is ook een juridische oplossing gevonden in geval van faillissement van de verhuurder: bij een eventueel faillissement van Argex gaat het beheer van de put over naar het agentschap. De continuïteit voor de berging in deze put wordt verzekerd. Tegen eind april 2009 is

er 13 miljoen euro huur betaald en is nog niet gestart met de storting van vervuilde specie. Het ziet ernaar uit dat de vergunningen ook in 2009 niet voorhanden zullen zijn.

Antwoord op de vragen van de commissie

Een eerste vraag is hoe het agentschap W&Z tot de afweging van de locatie is gekomen. Het agentschap is tot de afweging van de locatie gekomen in een heel moeilijk klimaat, en heeft dat exhaustief aan het Rekenhof uitgelegd. Er is een achterstand opgebouwd wat betreft het storten van specie. De stortlocaties in een klein en dichtbevolkt Vlaanderen zijn zeer schaars geworden, waardoor een klimaat van stijgende prijzen is ontstaan. Baggeren is natuurlijk noodzakelijk voor de scheepvaart en het tegengaan van overstromingen. Een uitgebreid besluitvormings-traject werd doorlopen.

In 2002 heeft het agentschap een studie uitbesteed om te zoeken naar de beste locaties voor het bergen van rivierslib. Halfweg 2005 heeft het de zoektocht naar bovengrondse putten moeten stopzetten. Er waren een tiental locaties gevonden, maar alle bovengrondse locaties vielen weg omdat er te veel kritiek kwam van de gemeenten. Er was onvoldoende lokaal draagvlak. De spreker verwijst naar het gekende nimby-syndroom (nimby: ‘not in my backyard’). Ook de ondergrondse putten vielen om allerlei redenen een voor een af, zodat alleen de Argexput overbleef. Die biedt ten opzichte van de andere ondergrondse putten bijkomende voordelen. De capaciteit is veel groter, er is onmiddellijk vier miljoen kubieke meter beschikbaar. De nabijheid van de Schelde drukt de transportkosten. Het is een kleiput en dus uitermate geschikt voor het bergen van vervuilde specie. De omliggende terreinen bieden de mogelijkheid om de specie te laten drogen (laguneren).

De commissie vroeg vervolgens of de overeenkomst marktconform en regelmatig is afgesloten. Aangezien de Argexput de enige en beste keuze was, was er geen concurrentie mogelijk in het gebied waar het agentschap bevoegd is. De kostprijs is heel concurrentieel in vergelijking met die van andere putten. De overeenkomst is marktconform en regelmatig afgesloten.

De rechtsfiguur van de huurovereenkomst schept geen problemen. De wetgeving op de overheidsopdrachten is niet van toepassing op huurcontracten. Er is geen wettelijke verplichting om het huren te onderwerpen aan de raadpleging van de markt, in tegenstelling tot aankopen door de overheid of voor werken voor de overheid. Het agentschap Waterwe-

gen en Zeekanaal was ‘autonoom contractbevoegd’ om de overeenkomst af te sluiten. De directeur-generaal en de voorzitter van de raad van bestuur hebben het contract getekend namens het agentschap.

Het Rekenhof heeft een uitgebreide analyse gemaakt van de kostprijs. Er is een vergelijking gemaakt met de kostprijs van andere putten waar vervuilde specie worden geborgen. Het betreft onder meer de putten in Herent, Grimbergen, Merksplas en Sint-Joris bij Beernem. Daaruit blijkt dat de totaalprijs niet overdreven is. De prijs is zelfs een van de laagste uit de reeks.

Met betrekking tot de vraag van de commissie om de stortprijzen en andere afzetprijzen te vergelijken, stelt de heer Debucquoy dat het moeilijk is om de overeengekomen stortprijzen te vergelijken met de prijzen voor de afzet van bouwstof en niet-herbruikbare bouwstof, het storten van niet-verontreinigde materie en niet-gevaarlijk afval, omdat het om zeer verschillende zaken gaat. Toch kan worden gesteld dat de prijs die het agentschap betaalt, heel redelijk is. Men vroeg ook naar de afzetprijzen voor gevaarlijk afval. Die vergelijking is echter heel moeilijk omdat de prijzen erg uiteenlopen naargelang de aard van het gevaarlijke afval. Men vroeg ook naar de afzetprijzen van inert afval, maar die zijn hier niet van toepassing.

De heer Debucquoy bevestigt dat het agentschap een eigen beslissingsbevoegdheid heeft inzake het afsluiten van een huurcontract. Het agentschap is een extern verzelfstandigd agentschap (EVA), met de vorm van een naamloze vennootschap (nv). Het contract is gesloten en ondertekend door de directeur-generaal en de voorzitter van de raad van bestuur van het agentschap. Hoewel het niet verplicht was, is het ontwerp van contract, voorafgaandelijk aan de ondertekening, aan het schriftelijke akkoord van de toezichthoudende minister onderworpen. Dat laatste is logisch, gezien het grote bedrag dat ermee is gemoeid. En het past in de filosofie van het beter bestuurlijk beleid (het principe van het primaat van de politiek).

De financiering van de huurovereenkomst gebeurt met de eigen middelen van het agentschap. Die eigen middelen zijn de eigen inkomsten plus de werkingsdotatie. In elk geval wordt de huurovereenkomst niet gefinancierd met investeringsdotaties. Het agentschap heeft van de Vlaamse Gemeenschap geen extra middelen gekregen voor de financiering van deze huurovereenkomst. Het bedrag dat jaarlijks voor de huur wordt betaald, bedraagt ongeveer een derde van het totale jaarlijkse budget dat het agentschap heeft voor het baggeren en bergen van specie.

Wat betreft de vraag of het contract is afgesloten conform de beheersovereenkomst, antwoordt de heer Debucquoy dat op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst, het agentschap nog geen beheersovereenkomst had. Het agentschap is een EVA, dus een voorafgaand akkoord van de Inspectie van Financiën was niet van toepassing. Op het contract staat het visum van de regeringscommissaris, en dat visum is verleend vooraleer het contract is afgesloten.

Inzake de opportuniteit van het afsluiten van het huurcontract en de mogelijke alternatieven, had het agentschap volgens de heer Debucquoy heel wat argumenten om te kiezen voor een huurcontract. Er is goed over nagedacht. Een alternatief was de onteigening, maar dat was niet evident omdat het betreffende bedrijf volop in exploitatie was. Een onteigening zou ook de creatie van bijkomende nieuwe bergingsruimte hypothekeren. Een bijkomend argument was dat bij een onteigening de som in één keer moet worden betaald, en dat is, gezien de omvang van de middelen van het agentschap, budgettair onverteerbaar. Een ander argument is het feit dat het agentschap niet direct de hele put nodig had. Verder is er het argument dat men na de beëindiging van het huurcontract niet meer verantwoordelijk is voor de put en de nazorg ervan. Een alternatief was dus de onteigening. De heer Debucquoy stelt dat men een kosten-batenanalyse had moeten maken. Op een bepaald ogenblik heeft men de opdracht gegeven de waarde van het domein te schatten, maar die procedure is plots stopgezet, gezien de snelle evolutie waarin het dossier is terechtgekomen, en gezien het feit dat Argex vragende partij was om zo snel mogelijk een contract af te sluiten.

Is de nabestemming van de kleiput als industriezone conform de bestemmingsplannen? In de overeenkomst staat dat de nabestemming van de kleiput een industriezone is. In werkelijkheid ligt de kleiput op het grondgebied van twee provincies. Volgens het gewestplan is de nabestemming van de kleiput in de provincie Antwerpen een natuurgebied, in combinatie met ruwe waterwinning en met passieve recreatie, en in de provincie Oost-Vlaanderen een kmo-zone en een industriegebied. Dit betekent dat de overeenkomst een verkeerde nabestemming vermeldt.

Een nabestemming als natuurgebied is natuurlijk problematischer dan een nabestemming als industriegebied. Volgens het agentschap moet dat in de praktijk echter geen grote gevolgen hebben. Bij het opvullen van de put kan hiermee rekening worden gehouden.

De vergunningen vormen een ingewikkelde zaak. De grote moeilijkheid is dat de site op het grondgebied van twee gemeenten en van twee provincies ligt. Voor de bouwvergunning moeten de betrokkenen bij de gemeenten terecht, voor de milieuvergunning moeten ze bij de provincies terecht. Dit betekent dat ze van bij het begin al met vier overheidsinstanties rekening moeten houden. Dit compliceert de zaken. Er zijn dan ook nog de beroepsinstanties.

De spreker bespreekt de stand van zaken van de vergunningen voor de site in Kruibeke (Oost-Vlaanderen). Volgens het gewestplan is de nabestemming een kmo-zone en een industriegebied. Er is ondertussen een nieuw ruimtelijk uitvoeringsplan in opmaak. Dit plan voorziet in het bergen van vervuilde specie. Een bijzonder plan van aanleg voor de site in Kruibeke voorziet in een natuurgebied, in combinatie met ruwe waterwinning en met passieve recreatie.

De gemeente Kruibeke heeft een stedenbouwkundige vergunning toegekend. Aan die vergunning zijn drie voorwaarden verbonden. De stedenbouwkundige vergunning vermeldt expliciet dat het om de berging van niet-vervuilde specie gaat. De door de provincie Oost-Vlaanderen toegekende milieuvergunning slaat op vervuilde en niet-vervuilde specie. Uit het antwoord van de minister bleek dat er juridische onzekerheid bestaat over de vraag of de bouwvergunning (toegekend voor onvervuilde specie), gelet op de latere milieuvergunning (toestemming voor vervuilde en niet vervuilde specie), nu volstaat voor de berging van vervuilde specie. De rechtsleer en de rechtspraak zijn verdeeld.

Volgens de spreker is dit geen evidente zaak. De aanvraag maakt melding van de berging van niet-vervuilde specie. De gemeente Kruibeke ging er dus van uit dat de groeve zou worden opgevuld met niet-verontreinigde baggerspecie en niet met vervuilde specie. De omstandigheid dat de put met niet-vervuilde specie wordt gevuld, kan wel degelijk doorslaggevend zijn voor de gemeente Kruibeke, gelet op het geldende bijzonder plan van aanleg, dat als nabestemming een natuurgebied met ruwe waterwinning en passieve recreatie vermeldt. Men kan twijfelen of deze nabestemming kan worden gerealiseerd met vervuilde specie. Daarnaast kunnen vragen worden gesteld bij de rechten van de omwonenden in het kader van het openbaar onderzoek voor de stedenbouwkundige vergunning. De omwonenden hebben zich akkoord verklaard met de berging van niet-vervuilde specie. Indien achteraf zou blijken dat het ook om vervuilde specie gaat, zouden de omwonenden tijdens het openbaar onderzoek zijn misleid.

Het antwoord op deze vraag is nog niet gekend. Indien er discussie is, heeft de rechtbank het laatste woord.

De vergunning voor de site in Zwijndrecht (Antwerpen) is een heel andere zaak. Volgens het gewestplan is de nabestemming een natuurgebied. Dit zou waarschijnlijk in een nieuw ruimtelijk uitvoeringsplan, dat momenteel wordt opgemaakt, worden gewijzigd. Het bijzonder plan van aanleg voorziet echter momenteel in waterberging voor drinkwatervoorziening en zachte recreatie. Om die reden mag momenteel niet worden gestort in de putten.

De gemeente Zwijndrecht heeft de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning in eerste instantie geweigerd. De bestendige deputatie heeft dit in beroep wel goedgekeurd. Ondertussen is de gewestelijke bouwkundige ambtenaar tegen deze beslissing van de bestendige deputatie in beroep gegaan. De minister van Ruimtelijke Ordening heeft de beslissing van de bestendige deputatie vernietigd. Momenteel loopt tegen deze ministeriële beslissing een beroep bij de Raad van State. Op 13 februari 2009 is opnieuw een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning ingediend. Ondertussen heeft de provincie Antwerpen een milieuvergunning voor vervuilde en niet-vervuilde specie afgeleverd. Op vraag van de gemeente Zwijndrecht is deze milieuvergunning opgeschort.

De commissie heeft tevens gevraagd of de opname van indexaanpassingen in het huurcontract gebruikelijk is. Volgens de spreker is dit zeker het geval. Het is gebruikelijk, zeker als het langlopende huurcontracten betreft, een indexclausule op te nemen. Gezien de inflatie lijkt de aanwezigheid van deze clausule logisch.

De commissie heeft tevens gevraagd of het contract kan worden opgezegd indien geen vergunningen zouden worden afgeleverd. Volgens de spreker kan deze overeenkomst moeilijk zonder schadeclaim van de tegenpartij worden beëindigd. Er zou eventueel een beroep kunnen worden gedaan op de rechtsfiguur 'exceptio non adimpleti contractus'. Juristen kunnen ongetwijfeld argumenten pro en contra hiervoor aanhalen maar de spreker twijfelt aan de haalbaarheid. Op het ogenblik dat de contracten zijn afgelopen, wist het agentschap dat de vergunningen nog niet in orde waren. Het valt de tegenpartij dan ook moeilijk kwalijk te nemen dat de vergunningen nog niet in orde zijn.

Een andere voorwaarde in de rechtsleer houdt in dat de fout niet mag worden aangerekend aan de partij die de ‘exceptio non adimpleti contractus’ inroept. Aangezien het agentschap zelf voor de milieuvergunningen instaat en aangezien de stedenbouwkundige vergunningen vaak aan de milieuvergunningen worden gekoppeld, kan moeilijk worden gesteld dat dit de tegenpartij niet kan worden aangerekend.

Verder wijst de heer Debucquoy erop dat er geen juridisch verplichte marktconsultatie voor huurcontracten is. Vanuit het principe van goed bestuur is het wel normaal dat verschillende opties worden afgewogen. Het agentschap heeft dat ook gedaan. Het heeft ook veel stappen ondernomen om betaalbare en omvangrijke bergingsruimte te vinden.

Volgens het agentschap was het huurcontract met Argex het eerste in zijn soort. Een tweede gelijkaardig contract werd twee jaar later afgesloten door het zusteragentschap nv De Scheepvaart. Als men beide contracten vergelijkt, merkt men dat nv De Scheepvaart een aantal verbeteringen heeft aangebracht. Zo wordt de huur pas betaald na het verkrijgen van de vereiste vergunningen, loopt de huurtermijn pas na de ontvangst van de vergunningen, is er in een clause voorzien voor de ontbinding van rechtswege van het contract bij het niet verkrijgen van de vergunningen en werd de huurprijs iets goedkoper. Toch moet men opletten met vergelijkingen. Nv De Scheepvaart heeft kunnen leren uit de ervaring van W&Z. Het aanbod voor bergingslocaties voor de nv De Scheepvaart is veel groter dan voor het agentschap. Daarnaast is er een minder acute sedimentproblematiek bij de nv De Scheepvaart.

Volgens de heer Debucquoy ligt de huur van de kleiputten bij Argex in de lijn van het ontwerp van het sectoraal uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie (SUP BRS). Het milieueffectenrapport (MER) ondersteunt Argex als speciebergingslocatie.

Een volgende vraag van de commissie betrof de relatie tussen het huurcontract van het agentschap met nv Argex en de overeenkomst van de nv Bouwen en Milieu met een dochter van Argex. Beide contracten lopen inderdaad samen. Ze werden ook kort na elkaar afgesloten. De heer Debucquoy herhaalt dat het Rekenhof niet bevoegd is om een uitspraak te doen over contracten tussen particuliere rechtspersonen. Het kan dan ook geen bijkomende informatie opvragen. De spreker weet dat de federale politie op vraag van het parket van Antwerpen een opsporingsonderzoek doet.

De commissie heeft het Rekenhof ook gevraagd een analyse te maken van de vennootschappen en te kijken of de verandering van de structuur een invloed heeft op het moment dat het contract wordt afgesloten. Het Rekenhof zag daar geen probleem in. De aandeelhoudersstructuur van nv Argex, nv Hye en bvba Sterhoek is dezelfde. Er is geen link tussen die drie firma's en de nv Bouwen en Milieu.

Conclusie

Na grondig onderzoek kan het Rekenhof als conclusie stellen dat de besluitvorming op een zorgvuldige manier tot stand is gekomen in een moeilijk klimaat. Het huren van deze putten sluit aan bij het beleid van de Vlaamse Regering inzake specieberging. De keuze is op een zorgvuldige wijze tot stand gekomen. Er waren geen andere alternatieven. Er werden relevante argumenten aangevoerd om de putten te huren in plaats van over te gaan tot onteigening. Daarnaast werd ook een zeer concurrentiële prijs bedongen. Het contract werd goedgekeurd door de raad van bestuur, de regeringscommissaris en de Vlaamse minister van Openbare Werken.

Op het moment dat W&Z het contract heeft opgesteld, wist men dat er risico's waren op het vlak van het verkrijgen van de vergunningen. Men had het risico kunnen afdekken door er juridische clausules in op te nemen. Dat is niet gebeurd. Men kan discussiëren over het feit of het kleine, grote, beredeneerde risico's zijn. W&Z had echter het risico kunnen afdekken door de gepaste clausules in het contract op te nemen. Zo had men een opschortende voorwaarde kunnen bedingen en de mogelijkheid opnemen van een eenzijdige beëindiging zonder schadeclaim. In de annex van het contract werd de prijs verhoogd met 1 euro per kubieke meter. Dat heeft geleid tot een meerprijs. Bij het onderhandelen van de annex heeft men niet van de gelegenheid gebruik gemaakt om de prijs te verhogen voor Argex voor bijkomende storingscapaciteit. Dat is eigenlijk de minst belangrijke bevinding uit het rapport.

Het Rekenhof heeft geen nieuwe onregelmatigheden ontdekt. De enige fout is de verkeerde inschatting van de vergunningenprocedures. Het agentschap ging er te gemakkelijk van uit dat de ‘overheid’ het verloop van de vergunningenprocedures kan beheersen. Het heeft dat te eenvoudig ingeschat. Soms onderschatten de ingenieurs de juristen, de kampioenen in procedures, zo besluit de heer Debucquoy.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Rudi Daems* bedankt de heer *Debucquoy* voor zijn toelichting. Het lid heeft al telefonisch contact opgenomen met het Rekenhof met de vraag om een afschrift te kunnen krijgen van de offerteaanvraag waarnaar het rapport verwijst.

Volgens de heer *Jan Debucquoy* kan een parlements-lid, zodra een audit is afgehandeld, het auditdossier inkijken en ook de onderliggende stukken, voor zover ze niet vertrouwelijk zijn. Dat is niet het geval voor de stukken waarnaar de heer *Daems* verwijst.

II. REPLIEK VAN HET AGENTSCHAP WATERWEGEN EN ZEEKANAAL (W&Z)

De heer *Leo Clinckers*, gedelegeerd bestuurder van Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), licht de omstandigheden waarin de huurovereenkomst tussen W&Z en de nv Argex voor de bergingssite te Kruibeke-Zwijndrecht tot stand is gekomen, nader toe. Dat is volgens hem nodig om het dossier goed te kunnen situeren. Het Rekenhof bestempelt deze omstandigheden terecht als moeilijk, gelet op de schaarste van geschikte stortplaatsen voor specie.

Opdracht van W&Z

Het is de opdracht van W&Z om de bevaarbare waterwegen in het Scheldebekken te beheren. Het op diepte houden van deze waterwegen is daarbij een cruciaal gegeven, niet alleen voor de scheepvaart, maar ook voor de waterbeheersing. Beide elementen zijn maatschappelijk zeer belangrijk.

Het heroriënteren van het vervoer over de binnenwateren is een beleidsoptie die door de opeenvolgende regeringen naar voor wordt geschoven om verschillende redenen. Enerzijds is er de pure noodzaak om alle middelen die beschikbaar zijn om de mobiliteit te verbeteren en de files te bestrijden, in te zetten. Vlaanderen heeft daarbij gelukkig de natuurlijke rijkdom van een zeer uitgebreid waterwegennetwerk. Het is dan ook logisch om deze troef, die soms in andere regio's niet of veel minder voorhanden is, in te zetten. Het inzetten ervan versterkt de regio Vlaanderen op economisch vlak en ondersteunt in het bijzonder de Vlaamse ambities op het vlak van logistieke bedrijvigheid. Aangezien het scheepvaartverkeer zich afwikkelt aan relatief lage snelheid en op daartoe specifiek uitgeruste vaarwegen, scoort de binnenvaart op veiligheidsvlak uitmuntend. Wegtrekken van verkeer van weg naar waterweg ondersteunt dan ook de Vlaamse ambitie op het vlak van verkeersveiligheid.

Aangezien de binnenvaart energiezuinig is, vereist het vervoer van goederen met een schip in vergelijking met de andere modi weg en spoor minder energie en produceert het vervoer over het water minder uitstoot, zowel op het vlak van CO₂ als bijvoorbeeld fijn stof. Dit betekent dat een intensiever gebruik van de bevaarbare waterwegen ook uitgesproken milieuvoordelen met zich meebrengt en daarenboven toelaat Vlaanderen economisch verder te ontwikkelen en toch de internationale engagementen op het vlak van uitstoot na te komen. Tot slot draagt het gebruik van de binnenvaart ook bij tot het zuinig energiegebruik. Dat alles vertaalt zich duidelijk in verschillende studies die op het vlak van de zogenaamde externe kosten werden en worden uitgevoerd.

De bevaarbare waterwegen spelen ook een essentiële rol in de waterbeheersing. Zij vormen immers de grote afvoerassen waarin tal van afwateringsstelsels uitmonden. Dat betekent dat problemen op de bevaarbare waterwegen of bij de aansluitingen van de afwateringsstelsels op de bevaarbare waterwegen directe problemen kunnen veroorzaken op de aansluitende afwateringsstelsels. Dat betekent ook dat de afvoer die vanuit deze stelsels in de bevaarbare waterwegen gebeurt, ipso facto toevoer van specie vanuit deze stelsels in de bevaarbare waterwegen veroorzaakt.

Dat alles maakt volgens de heer *Clinckers* dat het op diepte houden van de bevaarbare waterwegen maatschappelijk zeer belangrijk is en voor het goed beheer van de bevaarbare waterwegen een cruciaal gegeven is. Aangezien dit zowel op de binnenvaart als op de waterbeheersing betrekking heeft, is het voor Waterwegen en Zeekanaal als waterwegbeheerder een kritisch element in de bedrijfsvoering. Het is zelfs zo dat het niet op diepte kunnen houden van de waterwegen finaal het agentschap W&Z in de onmogelijkheid zou plaatsen om zijn taak naar behoren uit te voeren.

Op diepte houden van bevaarbare waterwegen

De heer *Clinckers* stelt dat er al meer dan een decennium een bijzonder nijpend probleem is inzake het op diepte houden van bevaarbare waterwegen. Dat probleem is naar het einde van vorige eeuw langzaam gegroeid en vindt zijn oorsprong in de continu verstrengde reglementering op het vlak van het storten en behandelen van baggerspecie. Een van de zeer belangrijke elementen hierin is het ontbreken van voldoende ruimte voor het bergen van baggerspecie. Het ontbreken van stortplaatsen voor baggerspecie hypothekeert het uitvoeren van baggerwerken. Het beschikken over stortplaatsen is immers een essentieel onderdeel in het geheel van de cyclus baggeren-behandelen-storten.

Zoals tevens blijkt uit het sectoraal uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie (SUP BRS) dient een groot gedeelte van de beschikbare budgetten aangewend te worden voor het storten. De samenstelling van de marktprijzen is als volgt geschetst in het SUP BRS: 5 euro per ton droge stof voor baggeren, 10 euro per ton droge stof voor transport, 30 euro per ton droge stof voor behandelen en 30 euro per ton droge stof voor bergen en/of storten. Het beschikken over relatief goedkope bergingscapaciteit is dan ook een essentiële voorwaarde om te kunnen baggeren en alzo de waterwegen op diepte te kunnen houden.

Zoeken naar een locatie

Nadat al in een eerste studie omstreeks 1998 expliciet de mogelijkheden van stortlocaties in het gebied Zeeschelde waren afgetast, werd in 2002, met akkoord van de toenmalige minister, door de afdeling Zeeschelde van de toenmalige administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) een studie aanbesteed voor het vinden van een locatie voor het bergen van baggerspecie in het ruime gebied Zeeschelde. Deze studie moet gezien worden in het licht van de vaststelling dat het kunnen beschikken over een bergingslocatie van baggerspecie, in eerste instantie voor verontreinigde specie, maar in de mate dat er geen gelegenheid is om ze te hergebruiken, ook voor herbruikbare specie, ook al op dat ogenblik als een zeer belangrijk gegeven werd beschouwd. Om milieuredenen was het de voorbije jaren quasi onmogelijk geworden om te baggeren, aangezien de specie niet kon worden geborgen bij gebrek aan locaties conform de milieuvoorwaarden. Deze vaststelling had trouwens als gevolg dat door de minister van Leefmilieu in 2002 begonnen werd met het opstellen van een sectoraal uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie om oplossingen te zoeken voor deze problematiek.

Verder verwijst de heer Clinckers naar de werkzaamheden van de werkgroep bagger- en ruimingsspecie, zowel binnen het toenmalige AWZ als binnen de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW), waarin volgens hem de grote bezorgdheid tot uiting komt om voor de problematiek haalbare oplossingen te vinden, en naar de documenten die dienaangaande in de loop der jaren werden opgemaakt.

Op dat ogenblik bevond de toenmalige administratie Waterwegen en Zeewezen zich, wat betreft het op diepte houden van de bevaarbare waterwegen, in een penibele situatie. Al meer dan tien jaar moest men vaststellen dat over heel het netwerk het uitvoeren van baggerwerken een groot probleem stelde door het ontbreken van geschikte stortplaatsen. Door het strenger worden van de milieureglementering waren

haast geen stortplaatsen beschikbaar. Daarenboven moest vastgesteld worden dat maatschappelijk een grote tot zeer grote weerstand bestond tegen het invullen van locaties voor het storten van baggerspecie. Door de aard van de zaak, het einde van een hele cyclus, is de op te baggeren specie meestal behept met een vervuiling of is de specie niet van een degelijke bouwtechnische kwaliteit. Dat maakt dat storten een cruciaal gegeven is in het al dan niet kunnen baggeren. Het niet kunnen baggeren vormt dan ook een zware bedreiging voor het gebruik van de modus binnenvaart in het hele mobiliteitsgebeuren. Het was dan ook een imperatief gegeven om tot het vinden van een stortlocatie te komen. Daarnaast diende vastgesteld dat in het hele baggerproces het storten van specie zeer kostelijk was.

Ten einde te trachten om aan het probleem van het ontbreken van een stortlocatie een oplossing te bieden, werd dan ook door de toenmalige AWZ een uitvoerige studie opgestart waarbij ook het gebied van de toenmalige nv Zeekanaal in beschouwing werd genomen, aangezien zich daar een identiek probleem stelde.

Deze studie is zeer uitvoerig gevoerd. De studie gaf aan dat enkel de locatie van de nv Argex tot een oplossing leidde. In het licht daarvan werd met de nv Argex contact opgenomen om te vragen of de kleigroeve, in exploitatie door het bedrijf, zou kunnen ingeschakeld worden om er specie in te kunnen bergen en daarover op lange termijn zekerheid te verwerven.

De heer Clinckers toont een beeld van de huidige situatie van de kleigroeve en enkele beelden van de huidige situering ten aanzien van de Schelde. Uit de kleurenvariatie blijkt dat het grootste gedeelte van de groeve gelegen is op het grondgebied van de provincie Oost-Vlaanderen, de rest op dat van Antwerpen.

Onderhandelingen met nv Argex

Het stond de nv Argex volkomen vrij om al dan niet op de vraag van W&Z in te gaan. Niet ingaan op de vraag zou ingehouden hebben dat voor het op diepte houden van de vaarwegen geen oplossing kon worden gevonden. Wel ingaan op de vraag, hield in dat met de door de nv Argex gestelde voorwaarden terdege rekening moest worden gehouden.

In deze omstandigheden was het voor W&Z bijzonder moeilijk om als bepalende partij in de onderhandelingen op te treden. Het voeren van onderhandelingen wil immers zeggen dat beide partijen, in casu W&Z en nv Argex, vrijelijk tot een vergelijk moe-

ten trachten te komen waarin elk van de partijen zijn gading kan vinden. Dat betekent dus ook dat elke partij afdoende positieve elementen moet kunnen weervinden in de overeenkomst om die te kunnen onderschrijven. Het is dan ook een compromis waarin elk element zijn waarde heeft en waaruit geen enkele partij het maximum kan halen, zo stelt de heer Clinckers.

Van bij de aanvang was het zonder meer duidelijk dat W&Z zich in een zeer slechte onderhandelingspositie bevond. De nijpende problematiek van W&Z op het vlak van het beschikken over bergingsruimte voor baggerspecie sleepte reeds vele jaren aan en verslechterde continu. Het feit dat het hier bovendien handelt over een kritisch bedrijfsproces met een hoge maatschappelijke waarde, zette W&Z nog verder in een moeilijke positie. Niet op diepte houden van de bevaarbare waterwegen, brengt zelfs de uitvoering van de primaire bedrijfsprocessen, het in stand houden van de scheepvaart en het beheersen van de waterstanden, in het gedrang.

De prijs die W&Z voor het bergen moest betalen op andere plaatsen, lag hoog. De overeenkomst die het toenmalige AWZ omstreeks 2000 voor een deelgebied van de afdeling Bovenschelde in gelijkaardige omstandigheden sloot, illustreert dit. Ook daar lagen de moeilijke omstandigheden en de enorme schaarste aan bergingsruimte aan de basis.

Tot slot is er het feit dat slechts één locatie in aanmerking kwam voor het bergen van de specie. Dit geeft enerzijds het voordeel van de duidelijkheid, doch anderzijds het nadeel van het verplicht zijn om met deze partij tot een overeenkomst te komen. Voor W&Z was er immers geen alternatief. Ofwel kwam men tot een overeenkomst en had men uitzicht om te kunnen baggeren, ofwel kon men niet baggeren.

Gemaakte keuzes

De heer Clinckers licht vervolgens de bij de onderhandeling gemaakte fundamentele keuzes toe. Ten eerste was er de keuze om te huren in plaats van te kopen of te onteigenen. Zoals het Rekenhof reeds heeft gesteld, houdt kopen of onteigenen een aantal nadelen in. Er is het budgettaire aspect: de som om te verwerven moet immers altijd worden gefinancierd. Een gespreide betaling met, zoals in deze overeenkomst, een indexatie slechts ten belope van 80 percent, is voordeliger. Verwerven houdt in dat de som in één keer moet worden betaald en dat is, wat betreft het ter beschikking stellen van middelen, alleszins een minder evidente piste dan een fractie van het bedrag spreiden over een langere periode. Bij verwerving

blijft de overheid verantwoordelijk voor de geborgen specie, terwijl in de huurovereenkomst is bedongen dat, na afloop van het contract, de huurder geen verantwoordelijkheid meer heeft. Dit element moet gesitueerd worden in het licht van de vaststelling dat in de loop der tijden de milieuwetgeving aan deze nazorg wellicht steeds hogere eisen zal stellen, een evolutie waarvan mag worden verwacht dat die zich ook – en terecht – in de toekomst zal blijven doorzetten. Daarnaast dient de financiering van een aankoop of onteigening op een ESR-neutrale (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen) wijze te gebeuren, hetgeen niet evident is.

Ten tweede, zo verduidelijkt de heer Clinckers, werd er vanaf het begin voor geopteerd om de put te huren in de vergunningstoestand waarin hij zich bevond. Deze piste vindt grond in de volgende elementen. Het lijkt een evidentie dat in een overeenkomst de partij die het best een bepaald risico kan beheersen, dit risico ook draagt. Met betrekking tot het verlenen van de vergunningen, beheerst de Vlaamse overheid – uiteraard binnen de wettelijke en reglementaire contouren en met respect voor de procedures en adviezen – uiteindelijk alle hefboomen, desnoods, zoals hier al eerder werd aangehaald, via een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) of andere instrumenten. In een contract waarmee beide partijen hun vrijwillige instemming moeten betuigen, is de Vlaamse overheid dus de meest gereede partij om dit risico te dragen. Het aan de andere contractpartij overlaten om de vergunningen te verkrijgen en vervolgens aan W&Z bergingsruimte aan te bieden in een volledige vergunde bergingssite, is, gelet op de marktwerking, zonder meer een significant duurdere piste.

Een derde streven was het verkrijgen van een grote bergingscapaciteit voor vervuilde specie. Deze voorwaarde is noodzakelijk om te verhinderen dat het vinden van een geschikte locatie een recurrent probleem blijft dat W&Z jaar in jaar uit meedraagt.

Een vierde voorwaarde was een gunstige prijs. Uiteraard heeft het geen zin om een huurovereenkomst voor een baggerdeponie te sluiten indien de prijs niet concurrentieel is met de markt. In casu was en is het, in samenhang met de andere wezenlijke kenmerken, van belang om een prijs te bedingen die duidelijk concurrentieel is met de markt, teneinde te kunnen wegen op de marktprijs.

Ten vijfde is het terrein dicht gelegen aan de waterweg. Deze voorwaarde is noodzakelijk om de transportkosten te drukken en om omgevingshinder te voorkomen.

Ten zesde is er de gespreide betaling. De spreker verwijst hiervoor naar zijn uiteenzetting over de eerste keuze die werd gemaakt (huren in plaats van kopen of onteigenen).

Ten zevende is er zekerheid van een lange termijn. Deze voorwaarde hangt nauw samen met de voorwaarde van een grote bergingscapaciteit. De afgesproken termijn is echter langer dan de tijd die noodzakelijk is voor het aanvoeren van het bekomen volume. De lange termijn biedt W&Z flexibiliteit voor het tempo waaraan en voor de tijdstippen waarop de put kan worden aangevuld. Daardoor is het mogelijk om de marktprijs te optimaliseren.

W&Z zag zich dus geplaatst voor het probleem dat het een bergingslocatie moest huren dicht aan de waterweg, tegen een duidelijk gunstige prijs, voor een lange termijn, met een grote capaciteit voor vervuilde baggerspecie, terwijl het onder acute tijdsdruk stond en maar één partner had om mee te onderhandelen en het al dan niet kunnen baggeren cruciaal is voor de scheepvaart en de waterbeheersing.

Gelet op deze gegevens heeft W&Z zich geconcentreerd op de wezenlijk te vervullen voorwaarden en heeft ze een aantal risico's moeten nemen. Hierbij moet worden benadrukt dat het berekende risico's zijn. Binnen de wettelijke en procedurele grenzen, wordt het risico om geen vergunningen te verkrijgen, door de overheid beheerst. Het beheersen van het risico om de vergunningen te verkrijgen, heeft tot gevolg dat het risico dat ontstaat door het ontbreken van een ontbindende voorwaarde ingeval de nodige vergunningen niet kunnen worden bekomen, wordt geminimaliseerd. Hetzelfde geldt voor de risico's die ontstaan indien de overeenkomst moet worden ontbonden. Omdat de overheid het risico om de vergunningen te verkrijgen beheerst, is het risico te moeten ontbinden zeer klein. De lange looptijd van de overeenkomst houdt in dat de tijd die gepaard gaat met het verkrijgen van vergunningen, niet echt een probleem is. Hetzelfde geldt voor de reeds verrichte betalingen.

Verankering in de huurovereenkomst

De nv Waterwegen en Zeekanaal is er volgens de heer Clinckers in geslaagd de wezenlijke kenmerken in de huurovereenkomst te verankeren, want volgende zaken zijn bereikt.

Ten eerste is er zekerheid. De overeenkomst biedt zekerheid dat W&Z over de locatie kan beschikken voor het storten van vervuilde specie. W&Z zal daarbij niet afhankelijk zijn van externe elementen of marktpartijen. Door het betalen van een vaste

prijs wordt deze zekerheid verworven. Deze zekerheid maakt dat W&Z meer planmatig het op diepte houden van de vaarwegen zal kunnen organiseren. De overeenkomst kan niet worden opgezegd door de eigenaar van de site.

Ten tweede is er de lange termijn. De overeenkomst loopt over een lange termijn, wat toelaat om enerzijds niet op korte termijn opnieuw met de problematiek geconfronteerd te worden en om anderzijds de toekomst ruim op voorhand voor te bereiden.

Ten derde is er het grote volume. Het volume dat kan worden geborgen is groot, wat toelaat een belangrijk deel van het probleem aan te pakken en de druk op de markt te kunnen houden.

De combinatie van zekerheid, lange termijn en groot volume van vervuilde specie, maakt dat W&Z niet langer met de rug tegen de muur staat en een andere positie kan innemen. In dit opzicht is het een strategisch bijzonder belangrijke zet geweest om deze overeenkomst te sluiten.

Ten vierde is er de lage prijs. De bekomen prijs is in vergelijking met het verleden en heden, laag. Door het strategische belang van de overeenkomst, kan de prijs ook als referentieprijs voor andere bergingen gelden. W&Z heeft door het beschikken over deze bergingssite immers steeds de mogelijkheid om, als er ergens een onaantrekkelijke prijs wordt gevraagd, de eigen bergingssite in te schakelen. Vanuit dit oogpunt zal dus zorgzaam met de ruimte moeten worden omgesprongen. Het beschikken over de bergingssite betekent dan ook een zeer grote besparing.

Ten vijfde is er volle zeggenschap over de locatie. De bergingssite zal volledig in handen zijn van W&Z. W&Z zal dan ook specie kunnen bergen volgens haar inzichten, mogelijkheden, noden en timing. De site is op elk moment beschikbaar. W&Z zal hierbij, binnen het kader van de toegekende vergunningen, geen andere afhankelijkheid hebben.

Ten zesde is er de betaling door de nv Argex voor het gebruik van bijkomende ruimte. De inspanningen van de overheid op het vlak van het verkrijgen van vergunningen zijn erop gericht vervuilde specie te kunnen bergen. De waarde van de beschikbare ruimte verhoogt hierdoor. Door de bepaling waarbij de nv Argex het agentschap W&Z vergoedt voor bijkomende ruimte ter grootte van 1 miljoen kubieke meter, wordt vermeden dat de nv Argex, als eigenaar van de site, maximaal voordeel zou halen uit de inspanningen van de Vlaamse overheid om de vergunningen te verkrijgen.

Berekende risico's

Tegenover deze voor W&Z zeer belangrijke voordelen staan de door het Rekenhof aangehaalde berekende risico's.

Ten eerste is er de vraag over het effectief kunnen deponeren van baggerspecie als opschortende voorwaarde voor het betalen. Zoals reeds uiteengezet, was het een van de uitgangspunten bij de onderhandeling om de bergingssite in huur te nemen in de toestand waarin zij zich bevond. De overheid zelf is immers het best geplaatst om het risico op het vlak van het verkrijgen van de vergunningen op zich te nemen. De overheid heeft immers finaal alle instrumenten in handen om tot afleveren van de vergunningen te kunnen komen.

Door het huren van de put in de toestand waarin hij zich bevond, wordt vermeden dat de overheid zich in een situatie geplaatst ziet waarbij zij aan de nv Argex de nodige vergunningen toekent om vervuilde specie in de put te bergen en vervolgens een overeenkomst ziet tot stand komen waarbij de volledig vergunde bergingssite wordt gebruikt en op de markt wordt gebracht aan de gangbare marktprijs. Zoals in de audit aangetoond, ligt deze marktprijs significant hoger dan de bedongen prijs. In een onderhandeling heeft elk element zijn waarde. Het doorschuiven van het risico inzake het krijgen van de vergunningen, bovendien aan een partij die niet de meest geëigende is om dit risico te dragen, heeft een kost. Wat deze voorwaarde betreft, is de overeenkomst dan ook het gevolg van een onderhandelingsproces met een aantal baten en lasten.

Tot slot moet erop gewezen worden dat het risico verbonden aan het ontbreken van een opschortende voorwaarde ook moet worden gezien in het licht van de positie waarin W&Z zou komen indien er niet geborgen en dus niet gebaggerd kan worden. Deze toestand is dermate kritisch dat W&Z wel moet slagen.

Wat de betalingen betreft, heeft W&Z er zich op toegelegd een overeenkomst te sluiten die aan de essentiële desiderata van het agentschap voldeed. Daarbij moest ook ten volle rekening worden gehouden met de desiderata van de andere partij. W&Z had in deze aangelegenheid een slechte onderhandelingspositie. Het risico reeds te betalen zonder dat er wordt gestort, is eigenlijk te herleiden tot het risico de vergunningen niet te krijgen. Dit risico wordt door de overheid het best beheerst. De kans dat het zich voordoet op iets langere termijn is klein. Het risico dat er betaald wordt zonder dat er overeenkomstig kan worden gestort, is dus bescheiden.

Het is essentieel dat de betalingen die W&Z al heeft verricht niet verloren zijn. De huurovereenkomst is van voldoende lange duur zodat W&Z alles kan deponeren wat het heeft betaald. Door elke betaling reserveert W&Z zich baggeruimte.

Het verdient aanbeveling om de betaling te spreiden. Dat is budgettair en financieel beter realiseerbaar. Bovendien is het goedkoper dan te financieren en levert het geen problemen op inzake ESR-neutraliteit.

Betalen zonder deponeren, plaatst W&Z momenteel in een positie waarbij het, indien wenselijk, snel een grote hoeveelheid specie kan afzetten zonder met budgettaire of financieringsproblemen te worden geconfronteerd.

W&Z heeft niet de bedoeling de huurovereenkomst eenzijdig voortijdig te beëindigen. De heer Clinckers verwijst opnieuw naar de context waarin het contract werd afgesloten. Voor W&Z was het van cruciaal belang om op korte termijn over een bergingssite te beschikken tegen een aantal essentiële voorwaarden. Aangezien W&Z dit contract heeft gesloten, wenst het dit uit te voeren. Een voortijdige eenzijdige beëindiging door W&Z zou daarmee in strijd zijn. Het voornaamste risico dat de uitvoering van dit contract kan bemoeilijken, bestaat uit het niet krijgen van de nodige vergunningen. Dit risico wordt beheerst door de Vlaamse overheid. Het risico op een vroegtijdige ontbinding is dus klein. Bovendien kunnen in voorkomend geval artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek en de overmachtsclausule uit de overeenkomst zelf worden ingeroepen.

Wat de onmiddellijk beschikbare stortruimte betreft, is de vraag om bij het begin van de uitvoering van de huurovereenkomst te beschikken over een grote bergingscapaciteit het gevolg van de historische baggerachterstand die vandaag nog altijd toeneemt. Overeenkomstig het SUP BRS wordt de achterstand momenteel voor de binnenwateren op 10 tot 11 miljoen kubieke meter geraamd. Die komt voor een zeer groot deel voor rekening van het ambtsgebied van W&Z. Ongeveer de helft van de specie moet worden geborgen, hetzij om bouwtechnische redenen, hetzij om milieuhygiënische redenen. In het licht daarvan kon de overheid met de toenmalige kennis van zaken besluiten dat zij er belang bij had om onmiddellijk in een grote bergingscapaciteit te voorzien. Deze kennis van zaken vloeide toen reeds voort uit het ontwerp van SUP BRS. De studie die door de toenmalige nv Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer werd uitgevoerd, toonde een gelijkaardig beeld, maar dan op schaal van de toenmalige organisatie.

Gelet op de opgebouwde en groeiende achterstand voor te bergen baggerspecie, zou er dan ook best snel een aanzienlijke bergingscapaciteit beschikbaar zijn om de achterstand in de baggerwerken te kunnen verminderen. De vraag om onmiddellijk te beschikken over 1 miljoen kubieke meter is het spiegelbeeld van de vraag van Argex om in het begin van het contract een eerste substantiële betaling te ontvangen. Daarbij moet ook worden verwezen naar de omstandigheden waarin de huurovereenkomst tot stand is gekomen en de positie van W&Z. Onderhandelen betekent dat elke partij zijn gading moet kunnen vinden in de overeenkomst.

De uitvoering van de bepaling uit de overeenkomst om binnen het eerste jaar een bedrag van 16 miljoen euro te betalen, hield in dat een oplossing voor de financiering van dit bedrag moest worden gezocht. Indien W&Z zelf een financiering aanging voor dit bedrag, dan moest het zelf de lasten daarvan dragen. Het gevolg zou zijn geweest dat dit gegeven moeilijk ESR-neutraal kon worden opgezet. Dit financieringsprobleem werd opgelost door via de bijakte de huurprijs te verhogen met 1 euro per kubieke meter. Deze verhoging moet vergeleken worden met het bedrag van 16 miljoen euro dat W&Z tijdens het eerste jaar moest betalen.

W&Z treedt de stelling van het Rekenhof niet bij dat de onmiddellijke beschikbaarheid van 1 miljoen kubieke meter baggerspecie zich vertaald heeft in een meerprijs van in totaal 4 miljoen euro. Deze operatie was voor W&Z immers kostenneutraal omdat ook in de optie van de betaling van 16 miljoen euro, de financieringskost een last was voor W&Z. Bovendien was een uitstel van betaling met tien maanden mogelijk. Aangezien de kost van deze financiering hoe dan ook steeds aanwezig was, kan de huurprijs worden beschouwd als de som van de huurprijs van 16 euro per kubieke meter uit de overeenkomst, verhoogd in de bijakte met 1 euro per kubieke meter voor de financiering van de betaling van het bedrag van 16 miljoen euro in het eerste jaar. De effecten hiervan op de betalingen worden door de heer Clinckers aan de hand van een grafiek geïllustreerd (zie bijlage 2 bij dit verslag). In de beginperiode liggen de betalingen volgens de oorspronkelijke overeenkomst heel wat hoger dan na het sluiten van de bijakte. Alleen helemaal op het einde steekt het effect van de financiering de kop op.

De heer Clinckers komt tot de betaling door nv Argex voor bijkomende stortingscapaciteit. W&Z kan de door het Rekenhof naar voor gebrachte stelling niet bijtreden. De oorspronkelijke huurprijs was

bepaald op 16 euro per kubieke meter. De financiering van de voorafbetaling van 16 miljoen euro werd omgezet in een meerprijs per gedeponeerde kubieke meter van 1 euro per kubieke meter. Deze meerprijs voortvloeiend uit de verplichting van W&Z, heeft geen uitstaans met de vergoeding die W&Z van de nv Argex ontvangt als de nv Argex voor zichzelf op haar eigen terrein over een bijkomend miljoen kubieke meter aan bergingsruimte wenst te beschikken. Er speelt hier immers geen effect van financiering, noch van onmiddellijke behoefte. De prijs van 16 euro per kubieke meter, die de oorspronkelijke huurprijs was, blijft dan ook voor dit onderdeel behouden, namelijk als de prijs die de nv Argex voor de bergingsruimte aan W&Z betaalt. Deze prijs ook verhogen met 1 euro per kubieke meter, zou inhouden dat de nv Argex een deel van de financieringslast van W&Z voor de betaling van het bedrag van 16 miljoen euro in het eerste jaar, zou dragen.

Vergunningen

Het geheel van de huurovereenkomst bevat dus baten voor W&Z en berekende risico's. Het cruciale risico is het verwerven van de vergunningen. Zoals reeds aangehaald, is het vergunningsaspect het risico dat het best door de overheid kan worden beheerd.

In dat verband wenst de heer Clinckers expliciet de aandacht te vestigen op een aantal elementen die daar onlosmakelijk aan verbonden zijn: het beleid van de opeenvolgende Vlaamse Regeringen ter ondersteuning van de binnenvaart; de onderscheiden beleidsnota's; de binnenvaart als een belangrijke, toekomstgerichte actor ter ondersteuning van het economisch draagvlak en van de optie om van Vlaanderen een belangrijke logistieke speler op Europees niveau te maken; de binnenvaart als milieuvriendelijke modus en de rol die de binnenvaart kan spelen op het vlak van de verkeersveiligheid; de waterbeheersing als een belangrijke overheidstaak; de directe band die bestaat tussen het op diepte houden van de binnenvaartwegen, het baggeren en het beschikken over bergingslocaties; de studie die leidde tot het unieke karakter van de bergingslocatie nv Argex.

Het gevolg hiervan is dat een logisch doortrekken en aan elkaar verbinden van deze elementen, gecombineerd met een geloof in een consequent Vlaams beleid, er in hoofde van W&Z enkel toe kan leiden aan te nemen dat de vergunningen zullen worden afgeleverd. In deze optiek heeft de onderhandeling ertoe geleid dat op basis van de overeenkomst, na het verkrijgen van de vergunningen, alleen positieve punten overblijven. Niet alleen bezit W&Z op dat

moment een bergingssite tegen een zeer concurrentiële prijs, maar ook heeft dit het voordeel van: zekerheid op lange termijn; het beschikken over een grote capaciteit waarmee op de markt kan worden gewogen; een uitstekende ligging aan de waterweg; een milieuhygiënisch zeer geschikte site; de volledige controle over de beschikbaarheid en het niet meer met uitzichtloze situaties geconfronteerd worden. Op die manier is het een strategisch belangrijk gegeven.

De oplossing is dus zeer duurzaam, past volledig binnen het gewenste beleid en is economisch, aangezien ten opzichte van de prijzen uit het SUP de bereikte besparing rond de 100 miljoen euro schommelt. De spreker wil er ook de aandacht op vestigen dat na zeer vele jaren van immobilisme, er door deze huurovereenkomst eindelijk zicht is op een concrete en betaalbare oplossing. W&Z heeft, door pure noodzaak gedreven, haar verantwoordelijkheid opgenomen en het berekende risico genomen om middels effectieve actie een doorbraak te forceren. Het verbeteren van zijn positie zal het agentschap toelaten om in de toekomst sterker te staan en dus nog betere voorwaarden te kunnen bedingen.

Wat betreft de huidige toestand inzake vergunningen, deelt de heer Clinckers tot slot nog het volgende mee. W&Z beschikt op heden over de milieuvergunning voor de gemeenten Zwijndrecht en Kruibeke. Voor het grondgebied van de gemeente Zwijndrecht werd door de gemeente beroep aangetekend. Dit beroep wordt momenteel behandeld. Voor de gemeente Zwijndrecht wordt de door de minister vernietigde stedenbouwkundige vergunning door de nv Argex voor de Raad van State aangevochten. Door W&Z werd een bouwaanvraag ingediend. Deze is momenteel in behandeling.

Voor de gemeente Kruibeke werd een eerste bouwvergunning toegekend. Het Rekenhof formuleerde een voorbehoud met betrekking tot de ruimtelijke uitvoering. Daarbij kunnen volgende kanttekeningen worden geplaatst. Kennelijk is een zekere verontdieping van de put op het grondgebied Kruibeke wel verenigbaar met de ruimtelijke bestemming, aangezien de gemeente daarvoor een stedenbouwkundige vergunning heeft afgeleverd.

De vaststelling dat een zekere verontdieping wel verenigbaar is met de ruimtelijke bestemming, lijkt in elk geval een aanduiding dat het relevant zou kunnen zijn om een onderscheid te maken in de planologische haalbaarheid, naargelang men aan het begin van de verontdieping staat of aan de afwerking ervan. Dat is meer concreet het geval in het licht van de lange loop-

tijd van de huurovereenkomst en in het bijzonder in het licht van de beslissing van de Vlaamse Regering van 25 september 2008, waarbij beslist werd, specifiek voor de berging van baggerspecie, een GRUP op te maken.

Het voorbehoud heeft betrekking op het volledig volstorten – de opvulling – zoals dat wordt geïnterpreteerd door onder andere de gemeente Zwijndrecht, en niet op het verontdiepen, zoals Waterwegen en Zeekanaal zich voorneemt, in overeenstemming met het goedgekeurde natuurinrichtingsplan. W&Z is ter zake van oordeel dat ‘volstorten’ en ‘opvullen’ betekent dat iets gevuld wordt tot aan de rand. Geheel volstorten betekent dan dat de put tot aan de rand wordt opgevuld, gedeeltelijk volstorten betekent dat slechts een gedeelte van de put tot de rand wordt gevuld. Indien de put geheel wordt volgestort, dan verdwijnt hij. Geheel volstorten is dus in strijd met het behoud van de put.

‘Verontdiepen’ betekent dat de put wordt aangevuld, zonder dat de rand van de put door de aanvulling wordt bereikt. De put is dan niet ‘vol’. Verontdiepen houdt in dat het reliëf dat door de put is ontstaan, steeds zichtbaar blijft. De put verdwijnt niet, hij wordt door verontdieping behouden.

De minister van Leefmilieu maakt in het ministerieel besluit van 18 november 2008 de overweging dat de gedeeltelijke opvulling een absolute voorwaarde is om tot een gewenst ecologisch waardevol resultaat te komen. De minister meent eveneens dat het volstorten niet verenigbaar is met de toepasselijke ruimtelijke en stedenbouwkundige voorschriften.

De nv Argex heeft een milieuvergunning gekregen voor het volstorten van haar groeve met materiaal van rubriek 60, zonder dat daarbij bezwaar werd aangetekend door Ruimtelijke Ordening en anderen. Daaruit kan worden besloten dat Waterwegen en Zeekanaal terecht kan stellen dat verontdieping stedenbouwkundig een haalbare kaart is.

Het dictum van de stedenbouwkundige vergunning, verleend door de gemeente Kruibeke, bevat slechts de drie voorwaarden die door de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar zijn geformuleerd. Geen van die voorwaarden heeft betrekking op de aard van de specie waarmee de verontdieping zal worden uitgevoerd. Door alleen te vermelden dat de nv Argex de stedenbouwkundige vergunning aanvraagt voor niet-verontreinigde specie, zonder verdere toelichting, wekt het Rekenhof de indruk dat de aanwending van niet-verontreinigde specie minstens impliciet

een voorwaarde is voor het kunnen uitvoeren van de stedenbouwkundige vergunning. Een dergelijke zienswijze houdt het opleggen van een voorwaarde in die niet is gesteld. De normen die moeten worden geëerbiedigd bij het deponeren van verontreinigde baggerspecie zijn opgenomen in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM), als een onderdeel van de milieuwetgeving, niet als een onderdeel van de stedenbouwkundige wetgeving.

Samengevat kan er volgens de heer Clinckers alleen grond zijn voor het onderscheid indien, met naleving van de milieuvergunning, het verontdiepen van de put met verontreinigde baggerspecie een ander stedenbouwkundig resultaat zou kunnen opleveren dan met het verontdiepen met niet-verontreinigde baggerspecie. Dat is evenwel niet het geval, omdat de afwerkingsvoorwaarden van de put, opgelegd in de milieuvergunning, zorgen voor een fysieke afscheiding van de geborgen baggerspecie met de omgeving. Er is met andere woorden geen interactie tussen de geborgen specie en de nabestemming die bovenop de put zal worden gerealiseerd. Gelet op het bovenstaande, kan de spreker het gemaakte onderscheid voor dit dossier niet onderschrijven.

Start van de werken

Verder moet nog worden vermeld dat voor het gedeelte Kruibeke het inrichtingsplan door de milieu-inspectie werd goedgekeurd, dat een ontwerpversie van het werkplan werd opgemaakt en wordt nagezien, dat een stortplaatsdeskundige is aangeduid en dat inrichtingswerken zijn opgestart. Het is de betrachting om zo snel mogelijk te starten met het bergen van specie.

III. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Vragen en opmerkingen van de heer Jan Peumans

De heer Jan Peumans vraagt of er een afweging is gemaakt tussen een onteigening tot algemeen nut of in der minne, wat uiteindelijk een aankoop door de overheid impliceert, en een huurovereenkomst.

Hij verwijst naar een passage in het Boek van het Rekenhof van 9 november 2001 over de verwerving van de Kallemoeievijver als baggerspeciéstortplaats (*Parl. St. VI. Parl. 2001-02, nr. 36/1*). Het moest toen allemaal heel snel gaan. Een van de aanbevelingen van het Rekenhof in 2001 aan de toenmalige Vlaamse Regering was om het structurele tekort aan baggerspeciéstortplaatsen dringend op te lossen, omdat het

de uitvoering van een van de kernopdrachten van de administratie Waterwegen en Zeewezen, namelijk het bevaarbaar houden van waterlopen, in gedrang bracht.

Het lid citeert verder uit de samenvatting over de bijakte in het verslag: “De bijakte verhoogde de huurprijs met 1 euro per kubieke meter in het voordeel van de nv Argex. Deze verhoging werd niet toegepast bij een clause ten gunste van W&Z voor verhuur aan derden van bijkomende stortruimte door nv Argex.” De spreker vraagt hierover nadere uitleg aan de minister of de heer Clinckers.

De heer Peumans wijst erop dat er nog een bijakte voor een bijkomende periode van vijf jaar werd afgesloten. Dat is de overeenkomst met de nv Argex van 10 december 2008. In het kader van de plicht tot zorgvuldig en zuinig bestuur en deugdelijke besluitvorming, vraagt het lid welke kennis W&Z had van milieueffectrapporten (MER) die in het verleden bestonden en eigenlijk al op een aantal problemen wezen in verband met potentiële bergingszones voor ontwaterde onderhoudsbaggerspecie uit de Zeeschelde? Hij verwijst naar voetnoot nr. 12 op bladzijde 19 van het verslag¹. De huurovereenkomst moest plots heel snel worden goedgekeurd, nadat men eerst jarenlang aan het studeren en zoeken was geweest. Had de heer Clinckers kennis van het milieueffectrapport van 16 mei 2000? Daarin worden immers al heel duidelijke uitspraken gedaan over de nabestemming van de site Kruibeke. Het gaat namelijk over “ruwe waterwinning met passieve recreatie”. Dat is toch een heel ander uitgangspunt dan wat nu wordt vooropgesteld.

Op bladzijde 13 van het verslag gaat het over de middelen die W&Z ter beschikking heeft en het toezicht daarop door de minister. De heer Peumans veronderstelt dat de commissarissen die deel uitmaken van de raad van bestuur van W&Z opmerkingen hebben gemaakt toen het contract werd gesloten. Welke opmerkingen waren dat?

Het lid citeert verder uit het verslag, bladzijde 17, over de vereiste noodzakelijke vergunningen, het volgende: “W&Z heeft ervoor geopteerd de bergingssite te huren ‘in de vergunningstoestand waarin deze zich bevond’ omwille van snelheid, lagere kostprijs, betere risicobeheersing en langetermijnzekerheid door een langlopend contract.” Het gaat hier over een citaat

¹ De paginanummering waarnaar wordt verwezen, is de nummering van het parlementair stuk waarin het verslag van het Rekenhof is opgenomen (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 40-A/1*).

uit het antwoord van de minister. Het is voor de heer Peumans niet echt duidelijk waarin die snelheid bestaat. Op welke manier is er sprake van een betere risicobeheersing? In welke mate werden die risico's ingeschat?

Men heeft het over berekende risico's, maar waar is die berekening terug te vinden? Op bladzijde 18 gaat het in voetnoot nr. 9 over de procedure voor het verkrijgen van de stedenbouwkundige vergunning voor de opvulling van de Argexgroeve op het grondgebied van de gemeente Zwijndrecht. Er is een hele procedure doorlopen, tot bij de minister van Ruimtelijke Ordening, die de vergunning strijdig achtte met het bijzonder plan van aanleg. In welke mate is dat op voorhand verwerkt in nota's aan de raad van bestuur, toen werd overgegaan tot de beslissing? Die stukken heeft de commissie niet.

De minister heeft in 2000 de opdracht gegeven voor het zoeken naar de beste locatie voor het bergen en/of storten van riviervis. Op bladzijde 22 worden de mogelijkheden overlopen. Alternatief 1A (ontginning Argex te Kruibeke en Zwijndrecht) overleefde de selectie. Alternatief 1D (kleiontginning in Temse, door de vroegere Antwerpse Machinesteenbakkerijen Tielrode of Desimpel, en oude kleiontginningen in Rumst) is blijkbaar niet geschapt. Dat heeft de heer Peumans althans niet kunnen vinden in de tekst. Het is niet duidelijk hoe de selectie uiteindelijk is verlopen.

Merkwaardig is volgens het lid dat men eerst jaren heeft gestudeerd om dan heel snel een beslissing te nemen. In 2002 werd begonnen met het zoeken naar een locatie. In 2005 is minister Peeters tot de conclusie gekomen dat er geen maatschappelijk draagvlak was voor bepaalde locaties. Er werden dus een aantal locaties geschapt en uiteindelijk is Argex overgebleven. Medio 2005 heeft de minister beslist de studie stop te zetten. Op 14 september 2005 heeft de raad van bestuur van W&Z beslist de onderhandelingen te starten. Nauwelijks een maand later heeft de raad van bestuur die huurovereenkomst goedgekeurd. Het verslag vermeldt dat de administrateur-generaal op 19 oktober 2005 het standpunt van de minister over het sluiten van de overeenkomst heeft gevraagd. Wat was het standpunt van de minister? Op 30 november 2005 werd de overeenkomst ondertekend. Heel snel erna, op 15 januari 2006, werd een overeenkomst getekend tussen de bvba Sterhoek en de nv Bouwen en Milieu. Daarbij valt het de heer Peumans toch op dat uit het onderzoek blijkt dat de voorzitter van de toenmalige raad van bestuur van Waterwegen en Zeekanaal en de zaakvoerder van Bouwen en Milieu vader en zoon zijn. Vanuit deontologisch oogpunt vallen daar ern-

stige vragen bij te stellen, maar het Rekenhof zegt dat het niet bevoegd is om zich uit te spreken over contracten tussen particuliere rechtspersonen. De spreker vindt het alleszins zeer merkwaardig.

Op bladzijde 25 staat dat W&Z een onmiddellijke onteigening budgettair onverteerbaar vond. Op welke manier is de budgettaire verteerbaarheid afgewogen? Heeft men naar financiële alternatieven gezocht? Ofwel sluit de overheid een huurovereenkomst, ofwel gaat ze over tot onteigening tot algemeen nut, ofwel doet ze een aankoop. Op welke manier is de financiering onderzocht?

De toenmalige minister gaf zijn akkoord op 29 november 2005. Is dat zonder meer gebeurd? Heeft de vertegenwoordiger van de minister in de raad van bestuur de overeenkomst zonder meer goedgekeurd? Heeft de minister opmerkingen geformuleerd?

Op pagina 30 van het verslag heeft het Rekenhof het over de nabestemming van de kleiput. "Het Rekenhof stelt vast dat een overeenkomst werd ondertekend die de nabestemming verkeerd bepaalt. De nabestemming van de Argexput als natuurgebied of gebied voor waterberging in plaats van industriezone vergt immers vergunningen die om planologische redenen problematischer zijn." De heer Peumans zou graag de motivatie hiervoor kennen. Hij vindt dit een zeer merkwaardige vaststelling van het Rekenhof.

Antwoorden

De heer *Leo Clinckers*, gedelegeerd bestuurder van Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), antwoordt dat de Kallemoeievijver een oude uitgegraven zandwinningsput middenin het landschap is. De put staat op zichzelf en kan worden aangekocht als dat noodzakelijk is. De site van Argex is daarentegen een kleiwinningssite in volle exploitatie. Als de overheid die site onteigent, legt ze een deel van de productie van het bedrijf stil en zet ze de exploitatie stop. De overheid zal dan zelf verder moeten ontgraven. Onteigenen heeft zoveel consequenties dat daarvan werd afgezien. Als de overheid wil onteigenen, moet ze trouwens de som van de kost in één keer betalen. Het risico inzake de vergunningen blijft in dat scenario bestaan. Onteigenen leek W&Z dan ook slechter dan huren.

Het totale bedrag voor een eventuele aankoop zou aanzienlijk geweest zijn. Men kan dat moeilijk in één keer in de begroting verwerken; dat geldt zeker voor W&Z. Huren is wel budgettair beheersbaar. Dat motiveert de keuze voor huren in plaats van aankopen of onteigenen.

De heer Clinckers antwoordt verder op de vragen over de bijakte en de meerprijs van 1 euro per kubieke meter. Zoals in de inleidende uiteenzetting werd vermeld, voorzag de overeenkomst in een eerste betaling in het eerste jaar van een bedrag van 16 miljoen euro. Daar vloeit een financiële last uit voort, aangezien de financiering van dat bedrag kosten meebrengt. De becijfering van die kost leidt tot een bedrag van 1 euro per kubieke meter. De getoonde grafiek met het verloop van de betaling met of zonder bijakte, toont dat men met bijakte op het einde in absolute cijfers weliswaar hoger uitkomt, maar dat is omdat de financieringslast niet wordt bijgeteld. In het begin van de betalingsperiode, van 0 tot 12 jaar, wordt jaarlijks in totaliteit minder betaald dan wanneer de oorspronkelijke overeenkomst zou worden gevolgd. Dat is logisch aangezien de becijfering van de 1 euro per kubieke meter gezien is als een financieringskost. Die wordt uiteraard niet doorgetrokken in het bedrag dat door nv Argex aan W&Z moet worden betaald voor bijkomende stortcapaciteit, wanneer het daarvan gebruik wenst te maken.

De heer Clinckers wijst erop dat W&Z er tijdens de onderhandelingen in geslaagd is om te bedingen dat de nv Argex het agentschap zal betalen als het bedrijf zelf in de eigen put zal storten. W&Z wil immers vermijden dat de overheid inspanningen levert om vervuilde specie in de put – die goed is voor 4 miljoen kubieke meter – op te slaan maar dat het bedrijf zelf daar dan alle voordeel zou uit halen. Dat is belangrijk.

Onderhandelen betekent dat men tot een vergelijk probeert te komen. W&Z zou kunnen proberen om een deel van de kostprijs door te schuiven naar de nv Argex door 17 euro in plaats van 16 euro af te dwingen. Maar soms is dat van het goede te veel. Het zou erger zijn als er geen overeenkomst tot stand zou zijn gekomen.

De heer Peumans verwees naar het MER van 16 mei 2000 (voetnoot 12 op bladzijde 19). De MER-studies zeggen dat men de put niet volledig mag vullen. Dat is volgens de heer Clinckers ook niet de ambitie van W&Z, dat het goedgekeurde natuurinrichtingsplan wil respecteren. In dat plan wordt niet in de opvulling van de put voorzien. Daarin is sprake van het ‘verontdiepen’ van de put, het minder diep maken van de put om zo betere natuurwaarden te realiseren. In de voetnoot waarvan sprake wordt dat aspect niet behandeld. De heer Clinckers had zelf geen kennis van de MER-studie uit 2000.

Mevrouw *Hilde Crevits*, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, antwoordt op de vraag van de heer Peumans over de passage inzake de snelheid, de risicobeheersing en de zekerheid op lange termijn in het antwoord van de minister. De minister onderstreept dat het contract in de periode vóór haar ministerschap tot stand kwam. Ze heeft zich uitgebreid door het agentschap laten informeren en in haar schriftelijk antwoord op vragen van het Rekenhof heeft ze herhaaldelijk verwezen naar de argumentatie van het agentschap. In dat antwoord heeft ze duidelijk gesteld dat het agentschap heeft geopteerd voor de huur van de bergings-site in de vergunningstoestand waarin die zich toen bevond. Het agentschap wist zeer goed dat nog een aantal vergunningen moesten worden verkregen. De heer Clinckers heeft al uiteengezet dat het agentschap uitkeek naar een langetermijncontract voor een grote site waarin vervuilde baggerspecie kon worden geborgen. Het wist dat de overname van de verantwoordelijkheden inzake de vergunningen een positieve weerslag op de prijs zou hebben. In de brief van de minister, die als bijlage bij het verslag van het Rekenhof werd gevoegd, staat de argumentatie van het agentschap zoals die aan haar is uiteengezet.

Minister Crevits gaat ervan uit dat de regeringscommissaris zijn visum heeft verleend en de toenmalige minister van Openbare Werken zijn goedkeuring heeft gegeven op basis van dezelfde argumenten van het agentschap. De minister kan niet in de tijd terugkeren. Ze meent wel dat de argumenten, de afwegingen, de studies en ook de nood aan een oplossing duidelijk aanwezig waren. Wat dat laatste betreft, zijn er al documenten uit 1999 waarmee de Vlaamse Regering het probleem van een locatie voor het bergen van slib op de agenda zet.

Wat de vergunningen betreft, is de toestand volgens de minister de volgende. Voor Kruibeke is een milieuvergunning verleend, en daartegen is geen hoger beroep aangetekend. Er kan daar dus verontreinigde baggerspecie worden gestort. Er is ook een stedenbouwkundige vergunning afgeleverd. Men stelt de vraag of die stedenbouwkundige vergunning een uitspraak doet over het al dan niet verontreinigd karakter van de specie. Volgens de minister zijn de milieuvergunning en de stedenbouwkundige vergunning twee fundamenteel verschillende zaken: de stedenbouwkundige vergunning is nodig om bouwkundige werken uit te voeren, de milieuvergunning om verontreinigde specie te storten. Het gaat wel degelijk om een verontdieping, de put wordt niet tot aan de rand gevuld. Zowel inzake stedenbouw als

leefmilieu zijn er twee vergunningen voor het grondgebied Kruibeke afgeleverd. Onmiddellijk starten gaat niet, omdat er voorwaarden werden opgelegd, maar de minister volgt het van nabij op.

Op bladzijde 18 van het verslag ziet men ook duidelijk het verschil tussen 2006 en 2008 wat de stand van zaken van de milieu- en bouwvergunningen betreft. Er zijn nu al veel meer positieve antwoorden gekomen. De minister hoopt dan ook dat er binnenkort effectief verontreinigde baggerslibspecie kan worden gestort. Uit eerdere discussies in de commissie bleek dat iedereen het erover eens was dat het vanuit bouw-fysisch oogpunt in feite een goede site betreft (*Hand. Vl. Parl.* 2007-08, nr. C308). De ondergrond van de put is ideaal om verontreinigd slib op te storten. Daar is geen betwisting over. De Vlaamse overheid moet ervoor zorgen dat ze het vergunningenparcours snel en zorgvuldig kan afwerken.

1.2. Vragen en opmerkingen van de heer Rudi Daems

De heer *Rudi Daems* wil zijn vragen voornamelijk tot minister Crevits richten. De minister stelde reeds dat ze dit dossier van haar voorganger heeft geërfd, en daarom had de heer Daems ook de minister-president willen ondervragen. Die is echter niet aanwezig.

De heer Debucquoy heeft zich verontschuldigd voor de laattijdige afwerking van het dossier, maar de heer Daems denkt dat het Rekenhof dit dossier niet te laat heeft afgewerkt. De commissieleden die in juli 2008 een onderhoud hadden met een afvaardiging van het Rekenhof, hebben gevraagd dat het dossier rond de kerstperiode van 2008 klaar zou zijn. Volgens de heer Daems heeft het Rekenhof het dossier tijdig ingediend, met name midden januari 2009. Het is enkel vrij lang bij W&Z of op het kabinet blijven liggen. Het lid heeft in de wandelgangen vernomen dat de minister-president heeft geprobeerd dit dossier over de termijn van de parlementaire legislatuur heen te tillen.

Minister *Hilde Crevits* zegt dat ze de verantwoordelijkheid voor een eventuele vertraging op zich wil nemen, want dit is geen evident dossier. De minister heeft het verslag grondig doorgenomen, en alvorens zelf te reageren, heeft ze nog aanvullende gesprekken met verantwoordelijken van Waterwegen en Zeekanaal gevoerd. Ze heeft het Rekenhof gevraagd om de antwoordtermijn met veertien dagen te verlengen en dat werd toegestaan. De gevraagde stukken zijn zo snel mogelijk ingediend. De minister heeft de verlenging van de antwoordtermijn gevraagd zonder dat ze hierover door de minister-president werd gecontacteerd.

De heer *Patrick Lachaert*, voorzitter, laat opmerken dat uit het dossier blijkt dat het verslag slechts enkele weken op het kabinet van de minister heeft gelegen. Enkele dagen nadat het verslag bij het Vlaams Parlement werd ingediend, staat het al op de agenda van de commissie. Er kan dus niet worden gesteld dat de meerderheid heeft geprobeerd dit dossier over de legislatuur heen te tillen.

De heer *Rudi Daems* stelt dat het Rekenhof degelijk werk heeft verricht en een grondig verslag heeft opgesteld. Wie sceptisch staat tegenover de huurovereenkomst, maar ook de voorstanders ervan, vinden argumenten in het rapport. Het Rekenhof volgt het standpunt dat de minister eertijds heeft vertolkt, met name dat zorgvuldig werd gewerkt bij het zoeken naar een snel beschikbare locatie en het bedingen van de kostprijs. Wat de overeenkomst zelf betreft, is het Rekenhof minder volgzzaam. Volgens de algemene conclusies van het Rekenhof zijn een aantal berekende risico's genomen. Volgens de heer Daems kan wat onder die noemer valt niet verkeerd worden begrepen. Ondanks de exhaustieve uiteenzetting van de heer Clinckers, blijft hij erbij dat vanuit het oogpunt van het goed huisvaderschap een slecht contract werd gesloten.

De heer Daems is in eerste instantie van oordeel dat Waterwegen en Zeekanaal, nadien hierin politiek gesteund door de Vlaamse Regering, een aantal zware risico's heeft genomen. Het lid vraagt zich echt af of de overeenkomst een goed contract mag worden genoemd: het is gesloten en de betalingen zijn gestart op een tijdstip waarop de vergunningen nog niet in orde waren.

De heer Daems schetst de stand van zaken van de vergunningen in april 2009 en is daarin minder optimistisch dan de heer Clinckers. Het dossier is in 2004 geopend en nog steeds zijn de meeste vergunningen niet in orde. Het verslag van het Rekenhof bevat op bladzijde 18 een tabel met de huidige situatie tegenover de stand van zaken bij de sluiting van de huurovereenkomst. Eigenlijk is er enkel een milieuvergunning voor het storten van specie in Kruibeke. Voor Zwijndrecht is de milieuvergunning geschorst. De gemeente Zwijndrecht wil niet dat er vervuilde specie wordt gestort. De heer Daems kent de juridische interpretatie die hieraan wordt gegeven en weet dat succesvolle procedures bij de Raad van State werden gevoerd. De minister heeft in de bijlagen bij haar antwoord gesteld dat er een milieuvergunning is, maar de heer Daems vindt dat te gemakkelijk. Er is een milieuvergunning, maar ze is geschorst.

Minister *Hilde Crevits* merkt op dat het mogelijk is de stortingen in Kruibeke en in Zwijndrecht apart uit te voeren. Beide onderdelen kunnen los van elkaar bestaan.

De heer *Rudi Daems* stelt dat er met betrekking tot Kruibeke nog een aantal vraagtekens op het stedenbouwkundige vlak blijven bestaan. In het structuurplan van de gemeente Kruibeke staat blijkbaar dat de nabestemming industriegebied en kmo-zone is. Daarnaast is er een bijzonder plan van aanleg dat natuur- en waterrecreatie als nabestemming vermeldt. Het lid begrijpt ook dat de Vlaamse Regering de opdracht heeft gegeven om een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan op te maken. Dat betekent ook dat er nog geen zekerheid is. Als de hele procedure van een GRUP, inbegrepen de inspraakprocedure, en nadien van de mogelijke stedenbouwkundige en milieuvergunningen moet worden doorlopen, is er eventueel zekerheid in 2011-2012. Gelet op het scepticisme van de gemeentebesturen van Kruibeke en Zwijndrecht tegenover bepaalde invullingen van het project, is het optimistisch te stellen dat men er snel zal geraken. Dat betekent dat ongeveer zeven jaar na de ondertekening van het contract nog altijd geen specie is gestort, terwijl 25 tot 26 miljoen euro aan Argex is betaald.

W&Z noemt het ontbreken van vergunningen het grootste berekende risico want “de overheid beheert dit risico zelf”. De heer Daems vindt dat argument ongehoord. Zijn gemeentebesturen die minder enthousiast zijn dan geen overheden? Wie is dan die beruchte overheid? Wil dat zeggen dat alle projecten waarvan de overheid bouwheer of initiatiefnemer is, eindigen zoals de overheid dat wil? Geldt dit bijvoorbeeld ook voor de Oosterweelverbinding? De spreker pleit ervoor de regels van de democratie ernstig te nemen en dat soort argumentatie niet te gebruiken ten aanzien van het Rekenhof.

Is het een aanvaardbaar risico dat W&Z contractueel al betaalt als er geen specie kan worden gestort? Het Rekenhof betreurt dat. Het impliceert volgens de heer Daems dat één derde van het budget voor ruiming van W&Z naar Argex gaat zonder dat er wordt gestort.

Als de acties in verband met het Argexdossier dan toch iets hebben opgeleverd, dan is het dat bij het tweede contract, dat door de nv De Scheepvaart werd gesloten, heel wat alerter werd gereageerd, los van de vragen die bij de locatie in Merksplas kunnen worden gesteld. De grote pijnpunten uit het eerste contract

werden eruit gelicht. Voor de heer Daems komt dat neer op een impliciete schuldbekentenis. Wat gebeurd is in de onderhandeling met Argex, illustreert dat W&Z het huiswerk destijds niet goed heeft gemaakt.

De heer Daems vraagt minister Crevits of er sprake is van goed bestuur als de overheid weinig mogelijkheden heeft om het contract te verbreken zonder een schadeclaim of zonder de volledige uitbetaling van ongeveer 68 miljoen euro. W&Z suggereert dat er toch mogelijkheden zijn om onder de overeenkomst uit te geraken. Hij vraagt welke mogelijkheden de heer Clinckers ziet. De tweede bijakte, waarin het risico van een faillissement wordt ingedekt, is een goede zaak. Er zijn echter nog heel wat andere problemen.

Is er sprake van goed bestuur als men zich bij een beleidsbeslissing constant baseert op een ontwerp van uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie? In de periode 2003-2004 was er een openbaar onderzoek over het ontwerp van sectoraal uitvoeringsplan. De Vlaamse Regering heeft toen geen beslissing meer genomen. Het plan was inderdaad nogal baanbrekend, vooral op het vlak van alternatieven voor het storten. Vijf jaar later is er nog steeds geen goedgekeurd plan. Een afgezwakte versie van het ontwerp van uitvoeringsplan stond blijkbaar op de agenda van de regering op 1 juni 2007, maar dat heeft niet tot resultaten geleid. De minister kan zich toch niet blijven beroepen op een ontwerp van uitvoeringsplan als basis voor het beleid. Dat is geen goed bestuur.

De heer Daems vraagt minister Crevits en de heer Clinckers of een contract afsluiten over een toekomstige bestemming van een put, zonder voorafgaand de twee betrokken gemeenten erbij te betrekken, wel een goede manier van werken is. Ze hebben een andere appreciatie en visie over de nabestemming van dit gebied. Als Kruibeke bijvoorbeeld een meer industrie- en kmo-gerichte invulling wenst en de gemeente Zwijndrecht niet, zal er dan een of andere complexe en dure dam worden gebouwd om die twee bestemmingen mogelijk te maken? En wie zal dat betalen?

Antwoorden

De heer *Leo Clinckers* verwijst in zijn antwoord op de vraag van de heer Daems over het beëindigen van de overeenkomst opnieuw naar artikel 1184 uit het Burgerlijk Wetboek. Daarin wordt over ontbinding wegens wanprestatie gesproken. In de overeenkomst staat dat Argex de put levert zodat W&Z zijn prestaties kan uitvoeren, zijnde het storten van

baggerspecie. Als Argex er niet in slaagt om de leveringsgarantie in te vullen, namelijk het verkrijgen van de stedenbouwkundige vergunning, heeft W&Z een juridisch middel om Argex voor zijn verantwoordelijkheid te plaatsen.

Een ander punt is de overmachtclausule. De heer Clinckers verwijst naar artikel 19 van de huurovereenkomst. Daarin staat dat het contract voortijdig kan worden ontbonden indien men er niet in zou slagen om vergunningen te verkrijgen. Aan de kant van W&Z gaat het om de milieuvergunningen. Het is een middel dat intussen niet meer kan worden ingeroepen omdat W&Z de milieuvergunningen heeft, behalve voor Zwijndrecht, waar het kleinste stukje van de put ligt.

Die twee middelen zijn door de juristen van W&Z naar voor geschoven in geval er zich ernstige problemen zouden stellen. Maar het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om het storten niet te laten doorgaan. W&Z wil daar storten, gelet ook op het feit dat als het daar niet stort, er geen oplossing is voor baggerspecie, met grote gevolgen voor binnenvaart en waterbeheersing.

De heer *Patrick Lachaert* verwijst naar de eerdere discussie in de commissie en stelt dat een overeenkomst een voorwerp moet hebben. Indien er geen voorwerp is, is er de rechtsfiguur van ‘exceptio non adimpleti contractus’. Bij het middel van de overmacht heeft de voorzitter bedenkingen, want de overheid kan zijn eigen overmacht organiseren.

Minister *Hilde Crevits* herhaalt dat het om een complex dossier gaat. Nu is er een milieuvergunning voor de verontdieping van de put. Initieel had Argex een vergunning om de put vol te storten en dan is de nabestemming uiteraard belangrijk. Verontdiepen betekent dat de put minder diep wordt gemaakt zonder dat hij tot aan de rand wordt gevuld. Op het eerste zicht kan het inderdaad merkwaardig lijken dat in de overeenkomst staat dat de nabestemming kmo-zone is. Maar uit gesprekken met W&Z is gebleken dat die bepaling is opgenomen opdat de specie die wordt gestort, steek- of spadevast zou zijn. Voor een nabestemming natuur mag de specie blijkbaar wat lossier zijn dan voor een nabestemming kmo. Uiteraard kunnen de partijen in een bilaterale overeenkomst niet zomaar bepalen dat de nabestemming kmo-zone is. De overheid bepaalt dat. Argex kan daar volgens de minister ook geen rechten uit putten. De bepaling houdt dus gewoon in dat bij het verontdiepen in de put steekvast specie moet worden gestort. Dat is dus volgens de minister geen kwestie van goed of slecht bestuur.

Wat de risicobeheersing betreft, verwijst de minister naar een eerdere beslissing van de Vlaamse Regering. In november 2000 heeft de Vlaamse Regering beslist om met een tijdelijke vereniging een contract af te sluiten voor 1 miljard Belgische frank, waarbij er 450.000 ton droge stof uit het stroomgebied van de Bovenschelde en van de Leie zou worden gestort. Omgerekend is dat een contract voor 75 euro per kubieke meter. Nu zit men, alles inbegrepen, aan een kostprijs van 21 euro per kubieke meter.

Volgens de minister is iedereen het erover eens dat de Argexsite vanuit technische overwegingen ideaal is om baggerspecie te storten. Ook de heer Daems heeft al erkend dat het een goede locatie is. Er zijn weliswaar verschillen in visie tussen Kruibeke en Zwijndrecht. Maar er is een stedenbouwkundige vergunning verleend met drie voorwaarden die los staan van het al dan niet verontreinigd karakter van de specie. Er staat wel in dat een plan moet worden opgesteld en dat er een wal nodig is. Belangrijk is ook de voorwaarde dat de put niet volledig mag worden gevuld. Als de nodige vergunningen er komen, is het een mooi dossier, zo stelt de minister. Er werden risico's mee in rekening genomen, maar daardoor is de prijs ook naar beneden kunnen gaan.

De minister merkt op dat de heer Daems over het contract van de nv De Scheepvaart heeft gezegd dat het goed is dat het onder opschortende voorwaarden is opgesteld, want natuurtechnisch is het een compleet ander dossier en is het veel moeilijker om daar een vergunning te krijgen. De heer Daems vindt het tweede contract dus beter maar de locatie niet. Dat toont volgens de minister aan dat de Argexput, om allerlei redenen, een veel betere plaats is om specie te storten. W&Z heeft de risico's ingeschat en is onder die voorwaarden overgegaan tot het sluiten van het contract. Het is, achteraf gezien, jammer dat er niet uitdrukkelijk een ontbindende clausule is opgenomen, maar dat moet in de context van drie jaar geleden worden bekeken. Er zijn dus risico's, maar ze zijn berekend en afgewogen. In die omstandigheden vindt de minister het een zeer verdedigbaar en aanvaardbaar dossier.

De minister stelt dat het voorbije jaar zeer belangrijke stappen voorwaarts zijn gezet om tot vergunningen te komen. Ze benadrukt dat het gaat over het verontdiepen van de put en dat de overheid in het kader van het op te stellen GRUP de discussie zal voeren over de nabestemming. Dat verhindert volgens de minister niet dat men kan starten met het verontdiepen van de put op de site Kruibeke, waar de vergunningen niet zijn opgeschort, noch de stedenbouwkundige vergunning, noch de milieuvergunning.

Ze stelt wel dat de heer Daems een punt heeft wanneer hij zegt dat er discussie is over de beperktheid van de stedenbouwkundige vergunning. De minister kent ook het standpunt dat het Rekenhof inneemt en respecteert dat. Het is belangrijk dat zeer snel wordt uitgeklaard, ook met de administratie Ruimtelijke Ordening, hoe met die vergunning moet worden omgegaan. Ze hoopt de komende dagen absolute duidelijkheid te kunnen bekomen.

Als blijkt dat er toch een probleem is, moet er zo snel mogelijk een nieuwe stedenbouwkundige vergunning worden aangevraagd. Als haar standpunt echter steun vindt in de rechtspraak van de Raad van State over zendmasten en gezondheidseffecten, heeft de overheid het recht om dat standpunt te verdedigen.

De heer *Rudi Daems* erkent dat hij in het verleden heeft gezegd dat, milieutechnisch gesproken, de locatie Argexput in Kruibeke een goede locatie is wegens de aanwezige solide kleilaag. Hij vraagt zich echter af of dat ook ruimtelijk gesproken het geval is, waarbij hij dan vooral naar de reactie van de gemeentebesturen verwijst. De minister heeft daar allerlei creatieve ideeën over, maar hij betwijfelt of de gemeentebesturen bereid zijn om daarin mee te gaan.

Minister *Hilde Crevits* verwijst opnieuw naar de tabel op bladzijde 18 van het verslag van het Rekenhof met de stand van zaken van de vergunningen en de vergelijking tussen Zwijndrecht en Kruibeke. De keuze is gemaakt om de verontdieping te starten op het grondgebied Kruibeke en om ervoor te zorgen dat er een fysieke scheiding is tussen de twee. De site Kruibeke is trouwens groot genoeg om zelfs de volledige capaciteit te kunnen opvangen, zonder dat de put helemaal vol is. De site biedt op lange termijn dus enorme mogelijkheden.

De heer *Leo Clinckers* merkt op dat in een brief van 12 maart 2007 de gemeente Zwijndrecht aan de nv Argex meldt geen probleem te hebben met het storven, op voorwaarde dat de nabestemming natuur blijft. Die brief is getekend door de burgemeester van de gemeente Zwijndrecht. De heer Clinckers stelt een kopie van de brief ter beschikking van de commissie.

De commissievoorzitter citeert uit de brief van 12 maart 2007: “Wij delen u mee dat het college van burgemeester en schepenen principieel geen bezwaar heeft tegen de opvulling van de kleigroeve onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de nabestemming natuurgebied blijft.”

1.3. Bijkomende vragen van de heer Rudi Daems

Risico's voor de overheid

De heer *Rudi Daems* zegt niet te begrijpen dat de heer Clinckers enerzijds stelt dat het risico nogal meevalt in een huurconstructie omdat de overheid vergunningen verleent, maar anderzijds volhoudt dat niet voor een onteigening werd gekozen omdat die grotere risico's voor de overheid inhoudt. Volgens de heer Daems is dat een tegenstrijdige argumentatie.

De heer *Leo Clinckers* verduidelijkt dat het onteigenen van de site van Argex, een kleigroeve in exploitatie, zou inhouden dat W&Z ook eigenaar wordt van de site en vervolgens de volle risico's draagt die verbonden zijn aan die eigendom. Dat houdt ook in dat W&Z, als ze vervolgens de site volledig of ten dele kan vullen met baggerspecie, de verantwoordelijkheid blijft dragen voor wat daar gebeurt. De heer Clinckers verwijst naar de oude baggerstorten van de voormalige AWZ waar baggerspecie is gestort en waar W&Z voor eeuwig de verantwoordelijkheid – ook de financiële – zal moeten blijven opnemen.

Als de overheid onteigent, onteigent ze het goed in de staat waarin het zich bevindt. Ze kan geen opschortende voorwaarden stellen. Ze verwerft het goed en betaalt de volledige som, inclusief de wederbeleggingsvergoeding en inclusief de schade die de onteigening veroorzaakt aan het bedrijf nv Argex. Het is nu eenmaal een bedrijf dat producten maakt die uit klei worden geproduceerd. De put en de exploitatie van het bedrijf zijn innig met elkaar verbonden. Als W&Z de put huurt, blijft de verantwoordelijkheid voor de exploitatie bij de nv Argex. De risico's zijn dan heel wat minder dan in het geval van onteigening van de put. Er is dus volgens de heer Clinckers een wezenlijk verschil zowel inzake de prijs, als wat betreft de consequenties op korte en lange termijn.

De heer *Rudi Daems* stelt een bijkomende vraag over de offerteaanvraag en de zogenaamde onderhandelingsprocedure die daaraan verbonden is. Hij heeft deze vraag ook schriftelijk aan het Rekenhof gesteld. Het lid verwijst naar een brief van toenmalig minister van Leefmilieu Kris Peeters van 16 april 2007 waarin deze stelt dat de voormalige AWZ contacten heeft gelegd met meerdere gegadigden, dat één gegadigde positief reageerde en dat op basis van de onderhandelingsprocedure verder met Argex werd gepraat. Indien mogelijk wenst de heer Daems een afschrift van zowel de offerteaanvraag als van de onderhandelingsprocedure die daarop gevolgd is.

De heer *Leo Clinckers* laat een antwoord op deze vraag als bijlage aan het verslag toevoegen (bijlage 3).

Sectoraal uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie

Minister *Hilde Crevits* stelt dat er een ontwerp van sectoraal uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie is dat bijzonder ambitieus en ook duur is. Het is een goed document, maar het is nog niet definitief vastgesteld.

De heer *Rudi Daems* erkent dat het sectoraal uitvoeringsplan financieel zwaar weegt, maar is van oordeel dat deze regering wel de budgettaire mogelijkheden had om het plan te financieren, als ze een aantal keuzes in die richting had gemaakt.

Qua ambitie is het huidige uitvoeringsplan voor de heer *Daems* toch een afzwakking van de oorspronkelijke versie. Het lid betreurt dit. Er wordt eigenlijk een put van een heel grote omvang volgestort met een specie die voor een heel groot gedeelte effectief kan worden hergebruikt. Met de nieuwe technieken die daarvoor bestaan, is het volgens het lid mogelijk om meer dan de helft van de specie, na een behandeling, te hergebruiken. De behandeling zal duurder zijn, maar verdient de voorkeur, gelet op de beperkte open ruimte in Vlaanderen.

De heer *Leo Clinckers* antwoordt dat de hoeveelheden te bergen slib uit het SUP BRS zijn overgenomen. De riviertjes nemen specie mee van aan de bron. Alles komt uiteindelijk terecht in bevaarbare waterwegen, ook al produceren zij op zich bijna geen slib. Het slib wordt dus van elders aangevoerd. Slib draagt nu eenmaal vervuiling mee. Het is een natuurlijk gegeven dat slib minder vervuild is naarmate men meer stroomopwaarts gaat. Slib bevat voor een deel herbruikbare specie. Vandaar ook de cyclus: baggeren en vervolgens de specie behandelen, waarbij zoveel mogelijk specie wordt hergebruikt. Het simpelste is een zanderige bodem: die kan men altijd en overal gebruiken. Met niet-vormgegeven bouwstof wordt het al moeilijker. In de bevaarbare waterwegen bevindt zich heel veel fijne specie, die men niet kan hergebruiken tenzij men een heel hoge prijs betaalt. In niet-vormgegeven bouwstof is er dus bouwstof die men bouwtechnisch kan aanwenden, maar ook een groot aandeel waarmee men niets kan doen. Er wordt gedacht aan procedés om die fractie te bakken en te verwerken, maar dat zijn bijzonder dure operaties. De budgetten zijn nu eenmaal beperkt.

W&Z probeert zoveel mogelijk te hergebruiken, maar toch zal het een zeer belangrijk deel moeten bergen. Als het beschikt over een bergingssite van een groot volume, aan een gunstige prijs, zoals door de analyse van het Rekenhof wordt bevestigd, dan kan het een referentieprij op de markt zetten en moet het niet langer aan onverantwoord hoge prijzen storten. Eenmaal men dat comfort heeft, kan men ook veel gemakkelijker onderhandelen en een opschortende clause eisen. In de omstandigheden waarin W&Z zich destijds bevond, kon het niet veel eisen. Het mocht al gelukkig zijn dat er inderdaad een gesprek mogelijk was over de put. Als het betrokken bedrijf geen besprekingen zou willen voeren of de put zelf had willen verzilveren, dan was het ook zo geweest.

Asbesthoudend materiaal

De heer *Rudi Daems* stelt dat de deputatie van Oost-Vlaanderen een milieuvergunning heeft afgeleverd waarin ook de berging van asbesthoudend materiaal als onderdeel is goedgekeurd. De heer *Daems* vraagt om dit te situeren.

De heer *Leo Clinckers* bevestigt dat er sprake is van een kleine hoeveelheid asbesthoudend materiaal. Dat is ook in de milieuvergunning aangevraagd. Het Zeekanaal Brussel-Schelde loopt door Kapelle-op-den-Bos en omgeving. In het verleden zijn er door de voorgangers van W&Z overschotten van de productie van dakpannen en kapotte buizen in de oevers verwerkt. Men vond dat toen een vrij stevig materiaal. Vandaag wordt dit helemaal anders bekeken. Bij oeverwerken komt men soms zulke materialen tegen. In plaats van ze elders aan zeer hoge prijzen te moeten gaan storten, wil W&Z een eigen stortplaats hebben in de Argexsite.

Site in Merksplas

De heer *Rudi Daems* stelt dat uit het rapport van het Rekenhof blijkt dat de nv De Scheepvaart effectief de bedoeling heeft om in een kleiput in Merksplas vervuilde specie te storten. Het lid is het niet eens met het gebruik van die put omdat hij milieutechnisch niet voldoet. Volgens de heer *Daems* kan storten zelfs niet volgens VLAREM omdat er water in de put staat.

De *commissievoorzitter* stelt voor om dit te laten nakijken en het antwoord nadien bij het verslag te voegen (bijlage 3).

Nv Bouwen en Milieu

De heer *Rudi Daems* wil ook de aandacht vestigen op het zogenaamde subcontract van de bvba Sterhoek (een dochter van Argex) met de nv Bouwen en Milieu van wijlen de heer Vautmans, de vroegere voorzitter van de raad van bestuur van W&Z, en zijn zoon. Hij begrijpt dat het Rekenhof wegens de privaatrechtelijke situatie hier niet echt ten gronde op doorgaat en er geen uitspraken over wil doen. Maar de heer Daems is er nog steeds van overtuigd dat er informeel iets werd geregeld, waardoor de nv Bouwen en Milieu voor vijftien jaar, en ondertussen misschien wel voor twintig jaar, een lucratief contract heeft afgesloten ter waarde van 500.000 euro en dat voor een dienstverlening waarbij het lid vragen heeft. Tot op het moment dat het dossier boven water kwam, was er van dienstverlening op het terrein, van de zogenaamde analyses en standvastigheidsonderzoeken, geen sprake – en het contract bestond toen wel al een zekere periode. Misschien is inzake die dienstverlening ondertussen een soort inhaaloperatie gestart, maar toen was er nog geen sprake van. De heer Daems hoopt dat de andere instanties die meer bevoegd zijn, de gerechtelijke diensten, de dienst Corruptiebestrijding en de Bijzondere Belastinginspectie, hun werk doen.

Ook de heer *Jan Peumans* verwijst naar zijn eerdere vraag over het contract tussen de bvba Sterhoek en de nv Bouwen en Milieu.

De heer *Patrick Lachaert* laat opmerken dat hier het verbintenissenrecht geldt. Indien door particuliere rechtspersonen wordt overeengekomen te betalen voor een bepaalde dienstverlening, moet dat contract worden nageleefd.

Sponsoring

De heer *Rudi Daems* heeft verder nog vragen bij de rol van de minister-president. Het lid vraagt zich af of het toeval is dat nv Argex, die tot nu sponsor is van de belangrijke volleybalclub van Kruibeke, sinds 2006-2007 zijn sponsorgewicht aan het verleggen is naar een gelijkaardige volleybalclub, die van Puurs. De minister-president is volgens de heer Daems lid van de businessclub van de volleybalclub van Puurs. Vanaf volgend seizoen zou Duvel-Moortgat als hoofdsponsor verdwijnen en zou Argex hoofdsponsor van de volleybalclub van Puurs worden, waarvan de voorzitter bovendien goed bevriend blijkt te zijn met de minister-president. De heer Daems vindt dit toch een heel merkwaardige samenloop van omstandigheden.

De heer *Patrick Lachaert* laat opmerken dat het lidmaatschap van een businessclub doorgaans betalend is.

Minister *Hilde Crevits* zegt niet op deze vraag te kunnen antwoorden en ook niet op de hoogte te zijn van sponsoringcontracten. Het onderzoek van het Rekenhof heeft volgens haar heel duidelijk aangetoond op welke manier de overeenkomst tot stand is gekomen. Dat is op zorgvuldige wijze gebeurd. De conclusie van het Rekenhof is correct en de minister wil het bij dat dossier houden.

1.4. Vragen en opmerkingen van de heer Bart Martens

De heer *Bart Martens* verwijst naar het standpunt van de administratie en van de minister dat de milieuvergunning die is afgeleverd op het grondgebied van de gemeente Kruibeke en de stedenbouwkundige vergunning toereikend zijn om in afwachting van een GRUP nu al met de werken te kunnen starten, ook al wordt in die stedenbouwkundige vergunning geëxpliciteerd dat het enkel mag gaan om niet-vervuilde specie. In afwachting van het GRUP zou al kunnen worden gestart met het opvullen van de put op het grondgebied van de gemeente Kruibeke. Hij vraagt of men daar effectief mee gaat beginnen, los van de onduidelijkheid over de draagwijdte van de stedenbouwkundige vergunning.

Wanneer Argex vandaag al opvult, dan betaalt het daarvoor een soort vergoeding aan W&Z, heeft de heer Martens uit de uiteenzetting van de heer Clinckers begrepen. Betekent dit dat Argex al effectief gestart is met het opvullen van die put?

De heer *Leo Clinckers* antwoordt dat de voorbereidende werken in de put om specie te bergen nu lopen. Dat wil zeggen dat op de bodem drainage wordt geplaatst, overeenkomstig de milieuvergunning. Volgens zal op korte termijn de mogelijkheid ontstaan om te bergen. Wat betreft de discussie over de stedenbouwkundige vergunning, plant W&Z een overleg met Ruimtelijke Ordening om het verschil in visie te bespreken.

De heer Clinckers ontkent dat de nv Argex al betaalt om vervuilde specie aan te brengen. Er wordt nog geen vervuilde specie aangebracht, ook niet door W&Z.

De heer *Bart Martens* vindt het kras dat het openbaar onderzoek over het SUP BRS meer dan vijf jaar geleden heeft plaatsgevonden. Honderden burgers, organisaties en bedrijven hebben gebruik gemaakt

van hun recht van inspraak. Zij hebben echter geen recht van uitspraak, in die zin dat ze niet weten wat nu eigenlijk met het ontwerp is gebeurd. De spreker vraagt minister Crevits of er nog deze legislatuur een beslissing van de Vlaamse Regering over het SUP komt. Hij begrijpt dat de minister heeft gewacht op de bekkenbeheerplannen die in belangrijke mate hebben geïnterfereerd, maar die zijn er nu. De minister weet nu welke maatregelen en acties zullen worden genomen, ook in het kader van het integraal waterbeheer op bekkenniveau.

Het lijkt de heer Martens zeer cruciaal dat het uitvoeringsplan er komt. Zolang men geen maatregelen neemt inzake preventie van erosie van landbouwgronden en inzake het recupereren en eventueel recycleren van een deel van de opgebaggerde specie, blijft het volgens het lid dweilen met de kraan open. Dan zit W&Z 'end of pipe' met de specie die vanuit de landbouwgronden in de beneden-Zeeschelde wordt aangevoerd. Er spoelt jaarlijks 200.000 à 300.000 ton droge stof aan van geërodeerde landbouwgronden. Deze gigantische hoeveelheid maakt duidelijk dat men aan de bron moet werken. Men moet de erosie van landbouwgronden kunnen tegengaan om te vermijden dat men de waterlopen eindeloos moet baggeren. De spreker denkt dan ook aan de aanleg van natuurlijke overstromingsgebieden.

De heer Martens verwijst naar een eerdere discussie in de commissie over het erosiebeleid. Volgens het lid is het huidige beleid ten aanzien van de erosie van landbouwgronden louter en alleen op vrijwillige incentives gebaseerd. In het Bodemsaneringsdecreet – dat het Bodembeschermingsdecreet is geworden – zijn bepalingen opgenomen die het bijvoorbeeld mogelijk maken de manier van ploegen op hellingen vast te leggen in uitvoeringsbesluiten. Die besluiten zijn er echter niet gekomen. Het lid betwijfelt dat vrijwillige overeenkomsten zullen volstaan. Hij herhaalt zijn vraag of er deze legislatuur nog een beslissing van de Vlaamse Regering over het SUP BRS komt.

De heer Martens is het verder met de heer Clinckers eens dat de recuperatie van baggerspecie samenhangt met het aandeel zand versus het aandeel slib in de opgebaggerde specie. Wanneer het aandeel zand ruim genoeg is, kan men via hydrocyclonage die zandfractie recupereren. De spreker wil weten of W&Z die techniek vandaag al gebruikt. Voorziet W&Z ook in een afzetmogelijkheid voor gerecupereerde zandfracties? De spreker wijst erop dat het standaardbestek 250, dat alleszins in de wegenbouw maar ook in de dijkbouw wordt gebruikt, het gebruik van secundaire bouwstoffen nog altijd grotendeels uitsluit. Er is een grote verantwoordelijkheid weggelegd voor de

waterwegbeheerder door er bij de aanpassing van het bestek voor te zorgen dat er effectief ook een vraag is naar secundaire bouwstoffen voor het aanleggen of versterken van dijklichamen. Maakt W&Z daar momenteel al gebruik van?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de bekkenbeheerplannen worden vastgesteld. Voor de uitvoering van die plannen zijn miljarden euro's nodig. Tegelijk wil ze een besluit over de financiële instrumenten. Er moeten nog keuzes worden gemaakt. De overheid zal overstromingsgebieden en vistrappen moeten aanleggen, baggeren en ruimen, rioleringswerken uitvoeren enzovoort. Al die maatregelen zitten vervat in dat algemeen pakket. Volgens de minister is het de eerste keer dat een regering een dergelijk omvattend plan opstelt. Van zodra dit definitief is, kan er worden nagegaan hoe de prioriteiten voor de toekomst worden vastgesteld.

Erosie is belangrijk en verdient de nodige aandacht, maar het Vlaamse Gewest is een van de eerste landen of deelstaten die heel nadrukkelijk bodembeschermingsmaatregelen heeft genomen, namelijk in het Bodembesluit. Daarmee loopt Vlaanderen vooruit op de Europese regelgeving ter zake. Er is een Erosiebesluit, en dat is inderdaad deels nog op basis van vrijwilligheid.

De minister benadrukt dat er in de toekomst nog stappen moeten worden gezet, maar gelooft dat het beleid werkt omdat de effecten zichtbaar zijn. Bij recente overstromingen is gebleken dat de gemeenten en regio's die vooruitstrevend zijn geweest, minder problemen hebben gekend. Dat kan de interesse van andere gemeenten vergroten en het aanbodbeleid kracht bijzetten. Ze bepleit om het huidige beleid nog even te laten doorlopen en pas daarna na te gaan of verplichte maatregelen en sancties nodig zijn.

De heer *Leo Clinckers* verduidelijkt inzake de mogelijkheden tot hergebruik dat W&Z de goedkeuring heeft gekregen van de Vlaamse Regering om een globaal beroep te doen op de concurrentie voor het deel bewerken en behandelen van de specie, het deel van de cyclus tussen baggeren en storten. Er zit enige vertraging op, maar hij meent dat het bestek op korte termijn aan de minister kan worden overgemaakt. Het is essentieel om dat deel dat in het SUP is beschreven, op een correcte wijze te kunnen uitvoeren.

Inzake recuperatie van specie uit waterlopen is de heer Clinckers van oordeel dat W&Z daartoe een maximale inspanning doet. Er wordt zoveel mogelijk getracht werken met elkaar te combineren. Het

bouwen van dijken in het kader van het Sigmaplan bijvoorbeeld, gebeurt waar mogelijk met specie die uit een waterweg komt en die in de dijkwerken wordt aangewend. Uiteraard hangt daar telkens een kostprijs aan vast. Cyclonage is typisch een onderdeel van de behandeling dat aan de marktbevraging zal worden blootgesteld. Daarnaast kunnen er misschien nog andere technieken in concurrentie treden met cyclonage.

2. Slotbeschouwingen

De heer *Erik Matthijs* wil tot slot de nadruk leggen op de conclusies van het Rekenhof. Hij wil vooreerst het Rekenhof danken voor het duidelijke rapport.

Het parlement heeft een onderzoek gevraagd van het Rekenhof. De algemene conclusies op het einde van het verslag zijn voor de heer Matthijs duidelijk. Het agentschap W&Z heeft bij het sluiten van de huurovereenkomst van 30 november 2005 en de bijakte van dezelfde datum, op een aantal punten een zorgvuldige besluitvorming opgebouwd. De punten waarop die zorgvuldige besluitvorming is gebaseerd, worden in het verslag opgesomd. Bij de contractvoorbereiding heeft het agentschap echter een aantal berekende risico's genomen.

De heer Matthijs wil er de nadruk op leggen dat het afsluiten van de huurovereenkomst in 2005 in heel moeilijke omstandigheden is gebeurd. Er was de grote, historisch opgebouwde achterstand in het ruimen van de baggerspecie. Door de jaren heen waren de stortlocaties steeds schaarser geworden en de prijzen voor verwerking stegen voortdurend.

De studie met betrekking tot het zoeken van geschikte locaties voor het storten van rivierslib, toonde volgens de heer Matthijs aan dat er in feite maar één valabele site beschikbaar was. Het Rekenhof beaamt dat. Daarnaast vormde de historische achterstand in het baggeren een bedreiging voor de scheepvaart in het algemeen. Er is door de heer Clinckers al geantwoord op de vraag over huren in plaats van kopen, verwerven of onteigenen. Er is duidelijk gezegd dat kopen of onteigenen een aantal nadelen inhoudt die al uitvoerig zijn toegelicht.

Kopen is duurder, dus is een gespreide betaling aangewezen. De aankoopprijs moet echter in een keer betaald worden en daarbij moet men ook rekening houden met de ESR-voorschriften. De heer Matthijs stipt aan dat kopen ook hogere risico's inhoudt wat betreft het verkrijgen van vergunningen. Een

ontbindende voorwaarde bij een verkoop is niet evident, terwijl een dergelijke clausule bij een onteigening onmogelijk is. Bij een koop blijft bovendien het gewest tot op het einde verantwoordelijk voor de geborgen specie, terwijl in de huurovereenkomst waarover het Rekenhof zich heeft gebogen, bedongen is dat na afloop van het contract de huurder niet meer verantwoordelijk is.

Het lijkt de heer Matthijs ook duidelijk dat in de overeenkomst de partij die het best een bepaald risico kan beheersen, dat risico ook neemt. Met betrekking tot het verlenen van een vergunning beheerst het Vlaamse Gewest binnen de wettelijke en reglementaire voorschriften en contouren uiteindelijk alle hefbomen. Het overlaten aan de andere contractpartijen om vergunningen te verkrijgen, zou een duurdere piste zijn geweest.

De wezenlijke elementen die de huurovereenkomst moest bevatten, zijn er volgens de heer Matthijs in opgenomen. Zo is er een grote capaciteit gehuurd tegen een gunstige prijs. Die prijs bedroeg in 2001 nog ruim het drievoud. Een ander wezenlijk element is dat de site dicht bij een waterweg is gelegen, wat betekent dat de specie gemakkelijk kan worden aangevoerd. Er is de mogelijkheid van een gespreide betaling en er is de zekerheid van een lange termijn, zodat er nu een goede planning kan worden gemaakt.

Aan de andere kant stond het gewest onder acute tijdsdruk en had het maar één partner om mee te onderhandelen. Het al dan niet baggeren is van enorm belang voor de scheepvaart en voor de waterbeheersingsproblematiek. Gelet op deze gegevens, is het volgens de heer Matthijs duidelijk dat de overheid of het Vlaamse Gewest een aantal berekende risico's heeft moeten nemen, zoals het Rekenhof het noemt.

De heer Matthijs somt ze op. Een: binnen de wettelijke en procedurele grenzen wordt het risico om geen vergunning te krijgen, beheerst door het gewest. Twee: het beheersen van het risico om vergunningen te verkrijgen, brengt mee dat het risico dat ontstaat door het ontbreken van een ontbindende voorwaarde voor het geval de nodige vergunningen niet kunnen worden verkregen, sterk wordt verminderd. Drie: hetzelfde geldt voor de risico's die ontstaan indien de overeenkomst zou moeten worden ontbonden. Omdat de overheid het risico om de vergunningen te verkrijgen beheerst, is het risico om te moeten ontbinden kleiner. Vier: de lange duurtijd van de overeenkomst houdt in dat de tijd om vergunningen te verkrijgen niet echt een onoverkomelijk probleem vormt. Dat geldt dus ook voor de gespreide betalingen.

De heer *Patrick Lachaert* stelt dat het gemakkelijk is om post factum te oordelen. Het probleem van de overheid was om in de markt te kunnen treden en om een locatie te vinden om baggerspecie te bergen. Als er aan de ene kant een speler is die een bijna ideale locatie voor de berging heeft, een locatie die ook maatschappelijk aanvaardbaar is, en die daardoor een soort monopoliepositie in Vlaanderen heeft, en aan de andere kant een tegenspeler die bijna moet smeken om bergingsruimte, is dat geen eenvoudige zaak. Dat was volgens de heer Lachaert de realiteit bij de totstandkoming van de overeenkomst. Eenmaal een speler in die markt zit, heeft hij wel een zekere onderhandelingsmarge, maar het grote probleem was dat er bij de start weinig marge was.

Uiteraard moet alles correct verlopen en mag er met dergelijke overeenkomsten niet worden geknoeid. Maar het was geen evidente opdracht als rekening wordt gehouden met de mogelijke bergingslocaties in Vlaanderen. Het is een te eenvoudige benadering om achteraf enkel de overeenkomst te bekritisieren.

De heer *Rudi Daems* zegt te beseffen hoe moeilijk het is om in het krappe Vlaanderen nog geschikte locaties te vinden. Maar anderzijds mag er inderdaad in dergelijke dossiers niet worden geknoeid. Hij blijft echter het gevoel hebben dat er in de marge van dit dossier werd geritseld. Concurrerende bedrijven hebben al laten verstaan dat zij tegen die voorwaarden ook wel wilden tekenen, maar dat men het hun nooit heeft gevraagd. De concurrentie beweert dat dit voor het bedrijf Argex een vrij interessant contract is.

Minister *Hilde Crevits* herinnert de heer Daems eraan dat een onderzoek van de overeenkomst is gevraagd. Het Rekenhof heeft een audit gedaan. Het heeft beklemtoond dat er zorgvuldig te werk is gegaan, maar dat er een aantal berekende risico's zijn genomen. Uit het verslag is volgens de minister zeer duidelijk gebleken dat er niet werd geknoeid, zoals de heer Daems beweert. De minister betreurt de conclusie van de heer Daems.

De heer *Rudi Daems* repliceert dat het Rekenhof geen uitspraak heeft gedaan over de meest dubieuze overeenkomst, het contract tussen de bvba Sterhoek en de nv Bouwen en Milieu.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat het Rekenhof de elementen heeft onderzocht waarover de overheid zeggenschap heeft, waarover ze heeft onderhandeld en tot een besluit is gekomen. Dat is de verantwoordelijkheid van W&Z en de minister die het licht op groen heeft gezet. Daarna is het aan de overheid om ervoor te zorgen dat die vergunningen er komen.

Wat betreft de opmerkingen over de concurrentie, wijst de minister op de consensus dat het een goede locatie is. Daarnaast herinnert ze opnieuw aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 10 november 2000 om, tegen 75 euro per kubieke meter, een contract van meer dan 1 miljard frank vast te leggen. Nu is er sprake van 21 euro per kubieke meter. Natuurlijk is er het probleem van de vergunningen, maar volgens de minister kan men nu voorwaardelijk starten. Het verschil in kostprijs is echter gigantisch en heeft zijn effecten op de totale markt. Dat argument mag niet worden onderschat in de eindconclusie. De minister is het met de voorzitter eens dat het een belangrijk element is, waardoor W&Z voet aan de grond krijgt op de markt. Volgens haar zijn al die argumenten samen afdoende om het risico te nemen.

De heer *Erik Matthijs* zegt de heer Daems niet te begrijpen. Hij was het die twijfelde en om een onderzoek door het Rekenhof vroeg. Het voltallige Vlaams Parlement heeft die vraag gesteund. Maar nu er een correct en helder rapport is en een grondig onderzoek heeft plaatsgevonden, twijfelt de heer Daems nog steeds. Voor de heer Matthijs is het rapport het eindstadium en is duidelijk bewezen dat er voorzichtig is gehandeld. Omdat het niet anders kon, zijn er enkele risico's genomen.

De heer *Rudi Daems* drukt nogmaals zijn waardering uit voor het verslag van het Rekenhof. Volgens het lid is de conclusie echter niet zo eenduidig als de heer Matthijs poneert. Het Rekenhof bevestigt een aantal opmerkingen die de heer Daems destijds heeft gesteld over de totstandkoming van het contract. Op een aantal punten is dit geen goed contract vanuit het oogpunt van goed bestuur. Daar blijft de spreker bij. Een deel van het verhaal heeft het Rekenhof niet onderzocht omdat het niet bevoegd is om uitspraken te doen over contracten tussen particuliere rechtspersonen. De heer Daems is heel voorzichtig met het uiten van beschuldigingen, maar zijn twijfels ter zake blijven bestaan.

Volgens de heer *Patrick Lachaert* bestaan er andere juridische procedures om daarover meer duidelijkheid te krijgen. Toen het Vlaams Parlement met het probleem werd geconfronteerd, heeft het een beroep op het Rekenhof gedaan en goede vragen gesteld. Het heeft een goed verslag van het Rekenhof gekregen. Andere elementen die daarbuiten vallen, moeten elders worden onderzocht.

De verslaggever,

Erik
MATTHIJS

De voorzitter,

Patrick
LACHAERT

BIJLAGE 1:

Presentatie door de vertegenwoordiger van het Rekenhof

REKENHOF

**Audit huurovereenkomst
Argexput**

Commissie Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij
en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

1

Inleiding

- Auditrapport geeft antwoord op de vragen (17/07/09) van de bevoegde commissie
- Tegensprekelijke procedure
 - Antwoord W&Z: 16/02/09
 - Antwoord minister: 06/04/09
- Nieuwe ontwikkeling na 17/07/09: tweede bijakte van 10/12/08
 - Verlenging duur contract met 5 jaar
 - Overgaan beheer put naar W&Z bij faillissement
- Eind april 2009: 13 MIO euro huur betaald en nog geen storting vervuilde speciën.

Hoe is W&Z tot de afweging van de locatie gekomen?

- Afweging in een moeilijk klimaat
- Exhaustief besluitvormingstraject
- Probleem van draagvlak bij de gemeenten
- Argexput: bijkomende voordelen

= enige mogelijkheid

Commissie voor Leefmilieu en Natuur, april 2009

3

Is de overeenkomst marktconform en regelmatig afgesloten ?

Marktconform ?

- Argexput = beste en enige keuze
- Kostprijs van 21,37 euro/m³ is zeer concurrentieel

Regelmatig ?

- Rechtsfiguur huurovereenkomst is ok
- Wetgeving overheidsopdrachten niet van toepassing
- W&Z = autonoom contractbevoegd

Commissie voor Leefmilieu en Natuur, april 2009

4

Analyse kostprijs/m³ vervuilde speciën (ten laste van de huurder)

Kostprijscomponent (euro per m ³)	Argex	Minimum- maximum andere putten
Huur ruimte	17,5	0 - 13
Inrichting	0,25	3,5 - 50,7
Exploitatie	2,77	4,5 – 19,7
Afdek	0,64	0 - 34
Nazorg	0,11	0 – 4,6
TOTAAL	21,37	19,5 – 74,8

Commissie voor Leefmilieu en Natuur, april 2009

5

Vergelijking stortprijzen en afzetsprijzen bouwstof

	Gemiddelde kostprijs (EUR/m ³)
Afzet bouwstof	22,5
Afzet niet-herbruikbare bouwstof	40
Storten niet-verontreinigde materie	9,5
Storten niet gevaarlijk afval	36 tot 39

Commissie voor Leefmilieu en Natuur, april 2009

6

Had W&Z een eigen beslissingsbevoegdheid voor afsluiten huurcontract ?

- Ja, W&Z = NV EVA
- Contract (+ bij-akte) getekend door DG van W&Z en voorzitter Rvb van W&Z
- Voorafgaand schriftelijk akkoord van de toezichthoudende minister

Hoe wordt de huurovereenkomst gefinancierd ?

- Met de eigen middelen van W&Z
- Eigen middelen= eigen inkomsten + werkingsdotatie

Commissie voor Leefmilieu en Natuur, april 2009

7

Geschiedde dit afsluiten conform de beheersovereenkomst ?

- Op ogenblik sluiten van huurovereenkomst had W&Z nog geen beheersovereenkomst

Was er voorafgaand akkoord IF?

- Bij EVA geen IF

Opmerkingen regeringscommissaris?

- Neen, visum regeringscommissaris op 12 november 2005

Commissie voor Leefmilieu en Natuur, april 2009

8

Is afsluiten huurcontract in deze materie opportuun of zijn er alternatieven ?

- Argumenten van W&Z voor keuze huurcontract en tegen keuze onteigening zijn valabel
- Alternatief = onteigening; kostprijs voor onteigening werd niet nagegaan

Is nabestemming kleiput als industriezone conform de bestemmingsplannen ?

- Kleiput verspreid over twee provincies: volgens gewestplan
 - Grondgebied Antwerpen: natuurgebied in combinatie met ruwe waterwinning en passieve recreatie
 - Grondgebied Oost-Vlaanderen: KMO-zone en industriegebied
- Overeenkomst bepaalt dus verkeerde nabestemming
 - Nabestemming als natuurgebied = meer problematisch
 - doch volgens W&Z heeft dit geen gevolgen voor haar

Stand van zaken vergunningen site Kruibeke (Oost-Vlaanderen)

- Gewestplan: nabestemming KMO-zone en industriegebied
- BPA: natuurgebied in combinatie ruwe waterwinning en passieve recreatie
- Beperkte stedenbouwkundig vergunning Kruibeke: expliciet niet-vervuilde specie
- Milieuvergunning O-VL: zowel vervuilde als niet vervuilde speciën
- Discussie: geldt bouwvergunning ook voor niet vervuilde speciën ?

Commissie voor Leefmilieu en Natuur, april 2009

11

Stand van zaken vergunningen site Zwijndrecht (Antwerpen)

- Gewestplan nabestemming natuurgebied
- BPA: waterberging voor drinkwatervoorziening en zachte recreatie en niet storten
- Stedenbouwkundig vergunning
 - Geweigerd door Zwijndrecht
 - Toegekend in beroep door bestendige deputatie
 - Gewestelijk bouwkundig ambtenaar in beroep
 - Vlaams minister vernietigt de beslissing van de bestendige deputatie
 - Tegen ministeriële beslissing beroep bij Raad van State
 - Op 13/02/09: terug aanvraag stedenbouwkundige vergunning
- Milieuvergunning Antwerpen: zowel vervuilde als niet vervuilde speciën, doch opgeschort op vraag van Zwijndrecht

12

Indexaanpassingen ?

- Indexclausule is gebruikelijk

Wat zijn de mogelijkheden om het contract op te zeggen ?

- Overeenkomst is moeilijk te beëindigen zonder schadeclaim
- Exceptio non adimpleti contractus: pro's en contra's

Marktconsultatie: moet dit voor dergelijke huurcontracten ?

- Geen juridische verplichte marktconsultatie
- Vanuit goed bestuur: afwegen verschillende opties
- W&Z heeft veel stappen ondernomen om een betaalbare en omvangrijke bergingsruimte te vinden

Komt een dergelijk huurcontract regelmatig voor ?

- Huurcontract Argex = de eerste in zijn soort
- Tweede gelijkaardig contract 2 jaar later (huur kleiput Merksplas door nv De Scheepvaart)

Vergelijking huurcontracten

- Nv De Scheepvaart heeft volgende verbeteringen aangebracht:
 - Betalen huur pas na verkrijgen van de vereiste vergunningen
 - Huurtermijn loopt na ontvangst vergunningen
 - Rechtswege ontbinding contract bij niet verkrijging vergunningen, zonder vergoeding aan verhuurder
 - Huurprijs 1,87 euro/m³ goedkoper
- Doch oppassen met vergelijken !
 - Aanbod potentiële bergingslocaties groter voor nv De Scheepvaart
 - Kunnen lessen trekken uit ervaring van W&Z
 - Minder acute sedimentproblematiek bij nv De Scheepvaart

Toetsing met het ontwerp-sectoraal uitvoeringsplan bagger-en ruimingsspecie (Sup)

- Huur kleiputten bij Argex ligt in de lijn van dit ontwerp-SUP
- MER ondersteunt put Argex als speciebergingslocatie

Relatie huurcontract W&Z-Argex en contract nv Bouwen en Milieu-bvba Sterhoek

- Contract met nv Bouwen en Milieu loopt samen met Argex-huurcontract
- Rekenhof niet bevoegd uitspraak te doen over contracten tussen particuliere rechtspersonen

Analyse vennootschappen nv Argex-bvba Sterhoek, nv Hye en nv Bouwen en Milieu

- Nv Argex in 2005 overgenomen door nv Hye
- Bvba Sterhoek 100% dochter van nv Argex
 - Nv Argex-nv Hye en bvba Sterhoek: dezelfde bestuurder
 - Geen link met nv Bouwen en Milieu

Besluit: Zorgvuldige besluitvorming ? (1)

Zorgvuldige besluitvorming in moeilijk klimaat:

1. Aansluiting bij beleid Vlaamse Regering inzake speciebergings
2. Op zorgvuldige wijze tot de keuze gekomen
3. Aanvoering relevante argumenten voor de huuroptie
4. Bedingen van zeer concurrentiële prijs
5. Goedkeuring van rvb, regeringscommissaris en Vlaamse minister van Openbare Werken

Besluit: zorgvuldige besluitvorming ? (2)

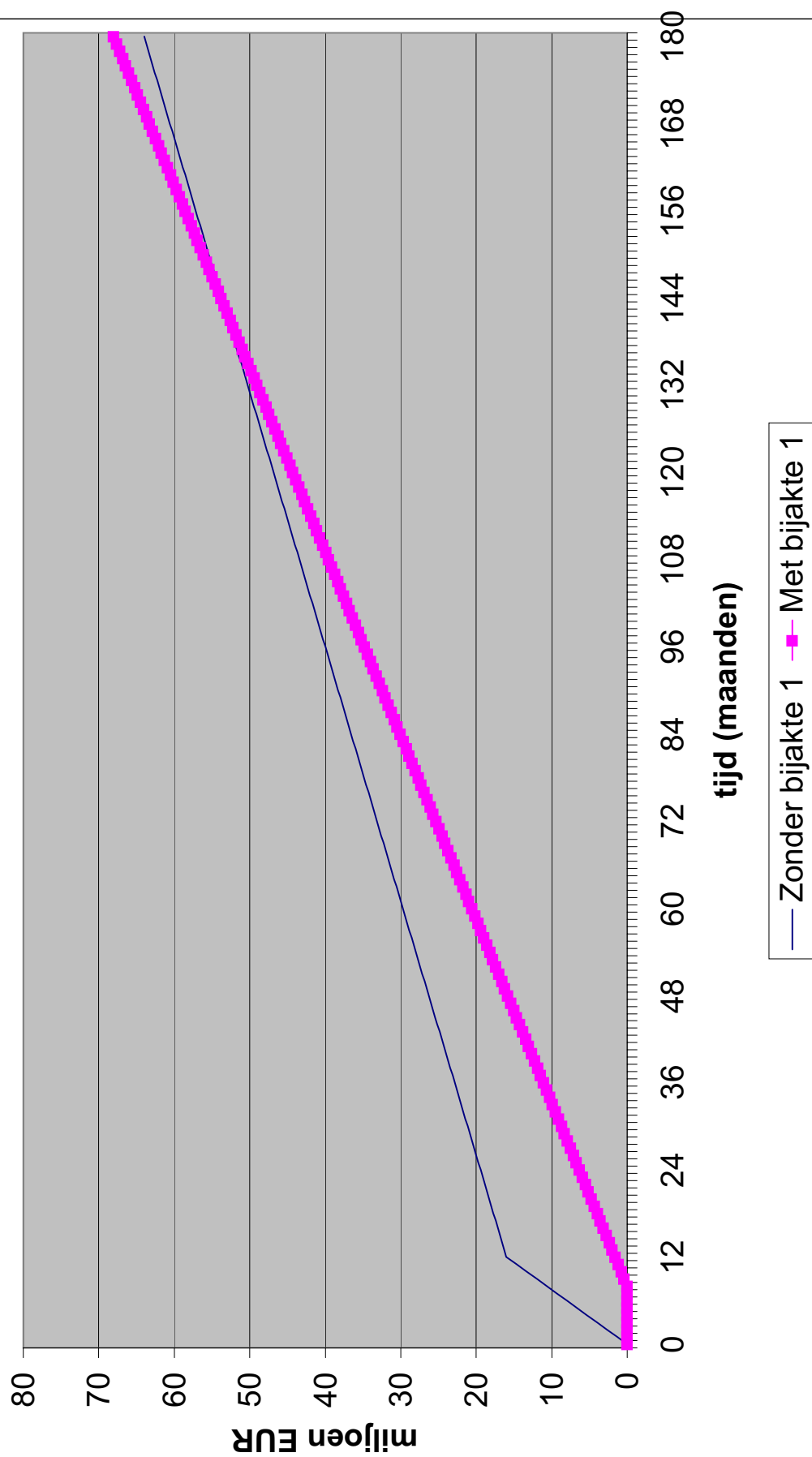
- Bij contractvoorbereiding heeft W&Z berekende risico's genomen: op moment contract waren de vergunningen nog niet in orde
 - Afwezigheid opschortende voorwaarde
 - Weinig mogelijkheden tot eenzijdige beëindiging zonder schadeclaim
 - Eis tot onmiddellijke beschikbaarheid heeft geleid tot meerprijs van 1 euro per m³ (of 4 miljoen euro over 15 jaar)
 - Die meerprijs (1 euro per m³) geldt niet voor vergoeding aan W&Z door Argex van bijkomende stortingscapaciteit

BIJLAGE 2:

Grafiek van W&Z over het verloop van de betaling met of zonder bijakte

Verloop betaling met of zonder bijakte 1

BIJLAGE 3:

Bijkomende antwoorden op vragen van de heer Rudi Daems

Bijkomende antwoorden op vragen van de heer Rudi Daems

Vraag van de heer Rudi Daems over de mogelijkheid om vervuilde specie te storten in de kleiput in Merksplas, gelet op het feit dat er water staat in deze put.

Antwoord:

Mevrouw *Hilde Crevits*, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, laat aan het verslag toevoegen dat de voorwaarden voor het storten van afvalstoffen inderdaad in VLAREM zijn vastgelegd. Afdeling 5.2.5 bepaalt de voorwaarden voor monostortplaatsen voor baggerspecie. Daarin is geen verbod op het storten in water opgenomen. Voor zover dit effectief aan de orde zou zijn en aldus opgenomen dient te worden in de vergunningsaanvraag, kan de vergunningverlenende overheid dus, na de beoordeling van deze aanvraag, een vergunning voor het storten in water afleveren. Het mag duidelijk zijn dat van een opvulling enkel sprake kan zijn indien dit milieutechnisch ook mogelijk is.

Vraag van de heer Rudi Daems over een brief van 16 april 2007 van toenmalig minister van Leefmilieu Kris Peeters

Antwoord:

De heer *Leo Clinckers*, gedelegeerd bestuurder van W&Z, verwijst naar vraag en antwoord op de punten 3. g) en h) van de parlementaire vraag nr. 340 van 1 februari 2008 van de heer Rudi Daems.

Aansluitend hieraan kan verwezen worden naar het auditrapport van het Rekenhof dat in punt 5.1. zonder enig voorbehoud stelt dat Waterwegen en Zeekanaal NV de rechtsfiguur huren geldig kon aanwenden en dat het huren van een onroerend goed dat niet werd opgericht om te voldoen aan vooraf bepaalde behoeften, zoals in het geval van Argex, niet onder de toepassing valt van de overheidsopdrachtenwetgeving.

Onder punt 4 van het auditrapport zet het Rekenhof uiteen volgens welke procedure Waterwegen en Zeekanaal NV gekomen is tot de selectie van de site van de NV Argex (nl. via een algemene offerteaanvraag) en hoe er vervolgens werd onderhandeld over een huurovereenkomst.

Deze procedure werd reeds toegelicht in het antwoord op de parlementaire vragen nr. 400 en 199 van de heer Rudi Daems.

Verder kan ook verwezen worden naar de vraag om uitleg van de heer Rudi Daems, behandeld in de commissievergadering voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie van 11 december 2007. Daarin verwees de minister naar de toelichting verstrekt door de heer Leo Clinckers, gedelegeerd bestuurder van Waterwegen en Zeekanaal NV, in dezelfde commissie op 9 oktober 2007. Uit deze bespreking bleek reeds dat er voor het sluiten van de huurovereenkomst geen sprake is geweest van een overheidsopdracht.

Tot slot kan nog gesteld worden dat de brief van 16 april 2007 van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur een antwoord is op een brief van dhr. A.-E. Bogaert van 31.01.07.

Voor het goede begrip is het dan ook essentieel om zowel vraag als antwoord in beschouwing te nemen.

De opbouw van het antwoord d.d. 16.04.07 volgt de in de vraag d.d. 31.01.07 aangehaalde thema's.

Het antwoord van de minister "De voormalige administratie Waterwegen en Zeewezen, heeft wel degelijk contact gelegd met meerdere gegadigden. Slechts één gegadigde reageerde positief zodat slechts kon onderhandeld worden met één partij. Op basis van deze onderhandelingsprocedure kwam een overeenkomst tot stand, in overeenstemming met de wet op de overheidsopdrachten." is een reactie op de in de vraag aangehaalde elementen m.b.t. de overeenkomst gesloten door de administratie Waterwegen en Zeewezen op 30.09.1999.

Voor zover nog nodig en voor alle duidelijkheid kan onderlijnd worden dat de onderhandelingsprocedure waarvan sprake in de brief 16 april 2007 dus betrekking heeft op de procedure gevoerd vanaf 1999 door de voormalige administratie Waterwegen en Zeewezen. In het kader van deze procedure waren er meerdere contacten, maar er was maar één geïnteresseerde. Hiermee werd dan ook een overeenkomst gesloten overeenkomstig de wet op de overheidsopdrachten. Deze onderhandelingsprocedure heeft geen uitstaans met de onderhandelingen die gevoerd werden door W&Z met de NV Argex. Het is dus niet correct om de onderhandelingsprocedure waarvan sprake in de brief van 16 april 2007 te verbinden met de huurovereenkomst met de NV Argex.